

WESTNIK

Letnik XX.

Celovec, petek, 20. avgust 1965

Štev. 34 (1212)

Tihotapljenje ljudi preko Koroške?

Kljub sejmskemu razpoloženju koroškega tiska sta dva dogodka minuli teden v besedi in sliki polnila stolpce nekaterih celovških dnevnikov, ki delajo iz vsakega pobeга preko meje senzacijo, iz pobeglih pa »žrtve režima«, ki so »vsega usmiljenja vredne«. V sredo je bilo objavljeno poročilo, da se v Grabljah pri Pliberku že delj časa nabaja neki taksameter, ki že teden dni čaka na svojega sina in njegovega spremljevalca, ki sta se napotila po nedvoumni poslji v Jugoslavijo. Kakšni so bili ti nedvoumni poslji, ki drzno povedal omenjeni taksameter — ime mu je Heinrich Wilhelm Hellmanns, doma pa je iz Zirnsdorfa pri Nürnbergu — sam, ko je dejal: »Menschenschmuggel ist weder in Österreich noch in Deutschland verboten, solange es darum geht, Leute aus dem Ostblock nach dem Westen zu schaffen. Und davon lebe ich.« Pri tem ga je bore malo zanimalo, da so jugoslovanske oblasti sina in njegovega spremljevalca zaprle, ker so prišle na sled njenemu poslu, ko sta hotela spraviti štiri osebe v bližini Grabelj črno čez mejo.

Drugi dogodek je bil podobne vrste in je bil objavljen naslednji dan. Čez Koroško sedlo sta iz Jugoslavije dve češkoslovaški družini — skupno pet oseb — z dvema osebnima avtomobiloma in z osem metrov dolgo jadrnico na priklopu prišli v terek zvečer brez avstrijskega potnega dovoljenja na Koroško. Po »Kleine Zeitung« sta prosila za azil, ker sta iz Češkoslovaške »ubežali zaradi slabih gospodarskih razmer«. Ta azil sta tudi takoj dobili, ker »hočeta k svojim sorodnikom v Ameriko«. Drugi dan smo v »Kleine Zeitung« lahko gledali »revščino« teh dveh družin na slikah iz taborišča Tessen-dorf pri Celovcu, ko sta se poleg avtomobilov in jadrnice sončili v udobnih camping-stolih in za zabavo veselo kartali.

Ne bi se spuščali v ta dva dogodka, če ne bi bila člena v verigi podobnih dogodkov in če ne bi imela nekaj skupnega. Skupnega imata, da si je omenjeni Nürnbergčan izbral Koroško za kraj svojega »dela« in da sta tudi omenjeni družini izkoristili izlet preko Madžarske v Jugoslavijo, da sta prišli na Koroško, da bi od tuka našli pot v Ameriko. Če je pri tem izjava Nürnbergšana resnična, da dela v okviru tovrstne organizacije za Kanado in da zasluži pri vsakem za delo sposobnem »beguncu« pri tej organizaciji daleč več, kot od svoje žrtve zahteva, potem izgleda, da so si ta in morebiti še druge organizacije za tihotapljenje ljudi res izbrale Koroško za svoje »oporšče«.

Če lahko verjamemo tudi še izjavi da se cene za tihotapljenje vrstijo tudi okoli 10.000 nemških mark, potem lahko rečemo, da gre za tihotapljenje, ki po razodetem načinu že mejijo na trgovino z ljudmi, ki meče posredniku bogate zaslužke, iz prizadetih pa napravi sužnje za življenje, vsled česar je mednarodno prepovedana in kazniva. Izgleda pa, da je delu koroškega tiska in njegovim usmerjevalcem v njihovi nedvoumni ihti vse to malo mar in da se njihovo pravo človekoljubje prične in konča pri denarju, pa četudi ga nede prisluzi z umazanimi poslji, kot je tihotapljenje ljudi.

Dr. Kreisky v Dalmaciji

Zvezni minister za zunanje zadeve dr. Bruno Kreisky si je letos izbral Dalmacijo za kraj svojega poletnega oddiha. Minister je s svojo ženo na oddihu v Primoštenu, slikovitem ribiškem mestecu v Dalmaciji, kjer misli ostati tri tedne.

KANCLER KLAUS IN VICEKANCLER PITTERMANN STA SE ZEDINILA:

26. oktober je predviden za državni praznik

Ob priložnosti razgovora, ki sta ga pred kratkim imela kancler dr. Klaus in vicekancler dr. Pittermann v Beljaku glede jesenskega vladnega dela, ki se bo pričelo 13. septembra s prvo sejo ministrskega sveta, sta se predstavnika obeh vladnih strank tudi zedinila na skupni predlog, da bi bil 26. oktober uzakonjen za državni praznik. Vprašanje državnega praznika je bilo že dalj časa odprto vprašanje. Medtem, ko se je SPÖ zavzemala za to, da bi bil državni praznik 12. november, dan proglašitve republike Avstrije leta 1918, je ÖVP hotela imeti 15. maj, dan podpisa avstrijske državne pogodbe za državni praznik.

Osnutek za uzakonjenje državnega praznika bo ministrski svet verjetno obravnaval že na svoji pr-

vi seji po poletnih počitnicah. 26. oktober kot državni praznik je dan spomina, ko je zadnji vojak zased-

Upor črncev v Ameriki proti bedi in diskriminaciji

Združene države Amerike, ki z »ognjem in mečem« vsiljujejo Vietnamcem svojo voljo, doslej v svojih mejah niso znale uresničiti enakopravnosti državljanov. Beda in revščina, ki jo trpijo črnci, ki so povsod zapostavljeni in obsojeni na življenje »geta«, je spet enkrat sprožila upor proti režimu, ki jih diskriminira. Tokrat je upor izbruhnil v Wattsu, 60 kvadratnih kilometrov velikem predmestju Los Angelesa. Po nepopolnih podatkih je ta šest dni trajajoči upor zahteval 34 mrtvih, 850 ranjenih in nad 700 porušenih poslopij ter večmilijonsko materialno škodo. Do upora pa je prišlo tudi po drugih mestih, posebno v Chicagu in Philadelphiji.

Korenine tega upora so globoke. Ta del mesta je že vedno naseljen s črnci. Njihovo število se je v drugi vojni močno povečalo, ker je vojna industrija rabila ogromno nove delovne sile. Po vojni pa ni poskrbela za možnosti zaposlitve črncev, ki so medtem postali brezposelni. Med njimi je beda neprestano naraščala, pridružile pa so se ji tudi še druge nacionalne in

socialne diskriminacije, dokler njihovo ogorčenje ni preseгло vseh meja in se razvilo v splošen ljudski upor. Tega je sicer policija zaenkrat zadušila, toda črnsko vprašanje s tem ni rešeno ne v Los Angelesu, ne v Združenih državah Amerike. Slej ko prej so ZDA v tem vprašanju dežela neomejenih možnosti.

ORGANIZACIJA ZDRUŽENIH NARODOV:

Amerika uvideva, da je v manjšini

Združene države Amerike imajo zaradi svojega posega v vietnamsko vprašanje strah pred prihodnjim zasedanjem OZN. To je videti zlasti iz tega, da so umaknile svojo zahtevo, po kateri naj bi Generalna skupščina odrekla Sovjetski zvezi, Franciji in še enajstim državam glasovalno pravico, ker še niso poravnale svojega prispevka za posredovanje OZN v Kongu in na Bližnjem vzhodu.

Prihodnje zasedanje Generalne skupščine OZN se bo začelo 21. septembra. Amerika se boji, da bo na tem zasedanju prišlo do ostrega napada zlasti afroazijskih držav proti intervencionistični vojni, ki jo vodi v Vietnamu v vedno večjem obsegu.

benih sil zapustil Avstrijo in ko je avstrijski parlament sklenil stalno in prostovoljno nevtralnost Avstrije.

Predstavnika vladnih strank sta na beljaškem srečanju obravnavala tudi še druga vprašanja. Spoznamela sta se za intenzivacijo dela vlade in se dogovorila, da bi se vprašanje stanovanjske reforme rešilo s kompromisom. Na prihodnji seji bo ministrski svet obravnaval tudi vprašanje Ota Habsburga.

Srečanje med kanclerjem dr. Klausom in vicekanclerjem dr. Pittermannom v Beljaku ni edino srečanje predstavnikov vlade na Koroškem. Takih srečanj je bilo zadnjih 14 dni že več, kajti večina članov vlade si je v tem času zbrala Koroško za kraj svojega oddiha. Po srečanju Klaus—Pittermann v Beljaku so se v terek na skupnem izletu na Dobrač sestali skoraj vsi člani vlade, ki pripadajo ÖVP. Da ob tej priložnosti niso zgolj gledali lepoto koroške pokrajine, ki jo odpira cesta na Dobrač, je spričo obilnih problemov, pred kateri-

Spričo tega se tudi boji, da bi pri glasovanju o omenjeni zahtevi ne podlegla, vsled česar jo je pravčasno umaknila.

Ta bojazen pa tudi kaže, da ZDA čutijo, da se obdobje, ko so s takomenovano protikomunistično glasovalno mašinerijo držale Generalno skupščino in njene organe na uzdi, nagiba h koncu. OZN postaja vse bolj samozavesten organ in instrument resnične volje držav, ki se nočejo podrediti blokovski politiki tega ali drugega kova. Ta volja se bo nedvomno pokazala že na prihodnjem dvajsetem zasedanju te svet obsegajoče organizacije, ki si je na svoj prapor zapisala mir ter socialno in gospodarsko enakopravnost v svetu.

Kancler dr. Klaus na Triglavu

Avstrijski kancler dr. Josef Klaus, ki se mudi na počitnicah v Beljaških toplicah, je bil v terek in v sredo minulega tedna na zasebnem obisku v Sloveniji. Dr. Klaus je bil na Rudnem polju, pri Vodnikovi koči, povzpel pa se je tudi na najvišji vrh Slovenije in Jugoslavije, na Triglav.

Predsednik zvezne skupščine SFR Jugoslavije Edvard Kardelj, ki je bil na oddihu na Belem polju pod Triglavom, je priredil avstrijskemu kanclerju kosilo, na katerem so bili med drugimi sekretar CK Zveze komunistov Srbije Jovan Veselinov, generalni sekretar SZDL Jugoslavije Milentje Popovič in politični sekretar CK Zveze komunistov Slovenije Miha Marinko.

mi stoji vlada, in spričo srečanja Klaus—Pittermann dokaj jasno. Nedvomno je tudi v teh vrstah stanovanjska reforma poleg vprašanj, ki nastajajo z omejitvijo izdatkov državnega proračuna in s pripravami osnutka proračuna za leto 1966, najtrši oreh.

Seminar za zamejsko mladino

Od srede minulega tedna do torka je bil v Mladinskem domu v Bohinju seminar zamejske mladine, ki so se ga udeležile mladinske organizacije koroških Slovencev in Slovencev v Trstu, Gorici in v Vidmu, navzoči pa so bili tudi predstavniki Zveze mladine Slovenije in organizacije klubov OZN. S Koroške se je seminarja udeležila delegacija Zveze slovenske mladine in delegacija Kluba slovenskih študentov na Dunaju.

Seminar je obsegal predavanja in razprave o kulturnih gibanjih na Slovenskem s posebnim ozirom na književnost, razpravo o mladinskem gibanju pri slovenskih manjšinah v Italiji in Avstriji in o sodelovanju z Zvezo mladine Slovenije. Navzoča mladina pa je tudi razpravljala o družbeno političnemu in ekonomskemu razvoju Jugoslavije, o čemer je predaval glavni urednik »Dela« Jože Smole, in o nekaterih vprašanjih narodnostnih manjšin, o čemer je govoril Ernest Petrič, sodelavec Inštituta za narodnostna vprašanja.

Obvestilo staršem zaradi povratka druge skupine

Otroci, ki se nahajajo v drugi skupini na počitniškem letovanju v Savudriji, se vrnejo v nedeljo, dne 22. avgusta t. l.

V Podrožico pridejo z vlakom z Jesenic ob 16.15 uri. Otroke, ki so doma v Zgornjem Rožu in v Zilji, naj starši čakajo na železniški postaji v Podrožici.

Otroci iz Spodnjega Roža, Gur in Podjune pridejo v Celovec ob 17.10 uri (preko Roža). Če jih s tem vlakom ne bo, prosimo, da čakajo starši še na druge vlake, ker je v poletnem času treba računati s precejšnjimi zamudami vlakov.

V TRSTU:

Desničarski prenapetneži proti Slovencu v občinskem odboru

Pri nedavnem preosnovanju občinskega odbora v Trstu je bil na socialistični listi ugledni slovenski narodni delavec v Trstu Dušan Hreščak imenovan za občinskega svetovaleca. To imenovanje so desničarske sile in organizacije v Trstu vzele za povod nove protislovenske politične gonje, ki so jo sprožile in v kateri so bili liberalci, neofašisti in Katoliška akcija najbolj glasni. Slovenska kulturno gospodarska zveza je v zvezi s to gonjo objavila izjavo svojega izvršnega odbora, v kateri je rečeno:

Gonja, ki so jo začele desničarske politične organizacije in stranke skupno z dnevnikom »Il Piccolo« v zvezi z vključitvijo Slovenca, socialističnega svetovaleca PSI Dušana Hreščaka v odbor tržaške občine, je naperjena proti Slovencem na Tržaškem in v Italiji na splošno. Prikazovanje, da je vzrok gonje »madež«, ki naj bi bil v tem, da je bil novi odbornik urednik »Primorskega dnevnika«, je zgolj izgovor in slabo prikrivanje ciljev, ki jih navdihovalci in podpirivalci s tem zasledujejo.

Glavni nosilci kampanje, vidne tržaške politične osebnosti, so znani kot hudi nasprotniki Slovencev na splošno in so vedno, predvsem v izvoljenih organih, dosledno odklanjali vsak najmanjši ukrep v prid slovenskega prebivalstva.

Omenjeni tržaški dnevnik je de-

setletja z naslodo objavljaval vesti in stališča, ki so bila Slovencem sovražna ali vsaj zanje neugodna. Ni se še zgodilo, da bi sam zavzel kdaj stališče, da bi zagovarjal, da je treba Slovencem priznati najosnovnejše narodnostne pravice.

»Vita nuova« glasilo Katoliške akcije, katere pisanje usmerja tržaški nadškof, se je v to nacionalistično gonjo povsem vključila. Tudi ta list ni še izrekel zavzete besede v prid slovenski narodnostni manjšini in ni opozoril svojih vernikov, ki vzemajo pri nas odgovorna politična mesta, naj uveljavljajo glede slovenske manjšine v Italiji encikliko Janeza XXIII. »Pacem in Terris«. Zaradi tega je večkrat prišla v spor s katoliškim tiskom v slovenskem jeziku, najostreje pa v zvezi z zadnjimi dogodki.

Zborovanji, ki sta jih organizirali liberalna stranka, predvsem pa MSI, sta se razvila, kot je bilo iz izkušenj pričakovati, in protislovensko demonstracijo z znanimi protislovenskimi rasističnimi vzkliki in napadi na slovenske ustanove.

Osnovni vzrok te gonje je obdržati Slovence na stopnji drugorazrednih državljanov, ker ne gre nosilcem tržaškega nacionalizma v račun, da morajo strpnost ozračje in bolj demokratične razmere povzročiti pr-

ve korake v enakopravnem položaju Slovencev.

Zato izvolitev Slovenca v tržaški občinski odbor iskreno pozdravljamo in menimo, da to pomeni, da so s strani naprednejših sil zavrženi predsodki, da ne more biti Slovenec izvoljen v vodilne ali upravne organe v Trstu.

Ta sklep mora predstavljati člen v vrstici ukrepov, do kakršnih imamo Slovenci ne samo pravico, ampak tudi potrebo, da lahko živimo sproščeneje in svobodneje v današnji državni stvarnosti, ki jo sprejemamo in to s konkretnim zadržanjem ter izpolnjevanjem dolžnosti vsak dan tudi dokazujemo.

Vsak nadaljnji predsodek do Slovencev bi bil ne samo krivičen, ampak bi kazal tudi nezrelost za demokratično sožitje, kar ne more na noben način pripeljati do normalizacije in pomirjenja pri nas. Možna je samo perspektiva nadaljevanja politike zblížanja med obema narodoma, ki je bila pred leti pričeta in katero podpirajo tudi Slovenci kot sestavni del tukašnjega prebivalstva, in katere uspeh je prav v tem dogodku zaradi tako divjega odpora šovinistično-desničarskih sil še toliko večji in pomembnejši. Ta politika mora nujno privedi do dosledno ustrezne — tudi zakonske — zaščite slovenske narodnostne manjšine.

Pred jesensko nevihto

Dvoje vprašanj meče letos svojo luč na avstrijska notranjepolitična dogajanja: naraščajoče podraževanje življenjskih potrebščin in omejitve izdatkov državnega proračuna. Oboje ima lahko dalekosežne posledice za celokupno gospodarstvo. Omejitve železniškega prometa in ukinitve številnih linij poštne avtobusov so verjetno le prvi signal pretresljajev, ki se bodo pričeli vrstiti v našem gospodarstvu. Treba je namreč upoštevati, da sodi pri nas država oz. vlada med največje naročnike in kupce blaga in izdelkov naše industrije. Upoštevati pa je treba, da omejitve proračunskih izdatkov za 15% ni mogoče izvesti na račun rednih in obveznih izdatkov države, vsled česar je jasno, da bodo z njo morale biti omejene investicije ministrstev, ki jih je letošnji proračun predvideval. S tem pa bo domače gospodarstvo težko prizadeto.

Na drugi strani pa tudi letošnji val podražitev ne more ostati brez posledic na celokupno gospodarstvo. Kakor vedno sta tudi letos skromnemu in potrebnemu zvišanju zaslužkov, ki so jih izbojevali delavci in nametščenci ter kmetje z zvišanjem cene mleka, trgovina in industrija reagirali s skokovitim zvišanjem svojih cen. V sindikalnih krogih trdijo, da so se v prvem polletju življenjske potrebščine podražile za povprečno 8%, medtem ko so se zaslužki zvišali le za 5%.

Oboje pravzaprav v drugi republiki nima primera. Doslej se življenjske potrebščine v enem polletju še niso podražile za 8%, doslej pa tudi izdatki državnega proračuna še niso bili omejeni za 15%. Namesto napovedane stabilizacije cen doživljamo gospodarske pretresljaje še nepreglednega obsega. Neodgovorni elementi, zlasti v vrstah trgovine pa še vedno lahko navijajo cene po svoje in jim je malo mar za skupnost in za posledice, ki s tem prihajajo in se kažejo na obzorju prihodnjih let.

Kakor vsako leto v tem času stoji vlada pred sestavo osnutka državnega proračuna za prihodnje leto. Letos pa stoji tudi še pred proračunsko prognozo za prihodnja 3 leta, ki jo je predložil finančni minister in do katere bo morala zavzeti svoje stališče. Že zadnja leta je priprava osnutka proračuna in razprave o njem sprožila hude nevihte v vladi, med koalicijskima strankama in med poslanci parlamenta. Notranji gospodarsko politični položaj, zlasti pa spomenica s proračunsko prognozo za prihodnja leta, ki — kakor je že sedaj čutiti — vsebuje kar precej političnega netova, pa kaže, da utegne priti v prihodnjih tednih in mesecih do nevihte, ki bo hujša od neviht v preteklih letih.

V to smer ne kaže le letošnji padec kupne moči šilinga, ki ga vidimo v omejitvi izdatkov državnega proračuna enako kot v zgoraj omenjenih podražitvah, v to smer kaže tudi odgovor na vprašanje, kam gre naš denar, ki ga ustvarjamo s svojim delom. Število zaposlenih narašča, vsako leto potrebujemo več delavcev iz inozemstva in vsako leto slišimo, da produktivnost dela narašča. Tudi pri vnovčenju blaga ni težav. Večina državljanov mora odšteti svoje davke, čim prejme svoj zaslužek in čim nekaj kupi. Tako bi moral pri naraščajočem obsegu proizvodnje, pri naraščajočem konzumu in pri naraščajočih cenah in zaslužkih naraščati tudi dotok denarja v državno blagajno. Če je temu tako, potem ne pridemo mimo tega, da mora biti med delodajalcem in konzumentom na eni in državno blagajno na drugi strani nekdo, ki naše davčne denarje zadržuje in pridržuje. Kdo to more biti, ni težko dognati. To morata biti le vrettrgovina in industrija ter njuna združenja, o katerih davčnih privilegijih, davčnih manipulacijah in davčnih dolgovih ni bilo le enkrat, marveč vedno spet govora.

Tega pa ÖVP in njen finančni minister nočeta priznati. Krivdo za »sušo« v državni blagajni pripisujeta »preveliki« socialni zaščiti delovnih ljudi. Njuno izogibanje resnici in zavijanje stvari v našem gospodarstvu ne zasledimo le v izjavah veljakov ÖVP in v stolpcih njenega tiska, marveč tudi na straneh »neodvisnih« listov, ki jih vzdržuje finančni kapital. Finančni minister in ÖVP bi vendar storila bolje, če bi nekoliko natančneje pogledala na prste krogom, ki zadržujejo državne denarje, kakor da se ubadate v megleni prognozami za državne proračune prihodnjih let.

AUA je z uspehi zadovoljna

Avstrijska letalska družba AUA je letošnje prvo polletje ugodno zaključila. V primerjavi s prvim poletjem 1964 je obseg števila in ur poletov povečala za 9 odstotkov. Njena letala so vzletela 7161 krat in bila 9384 ur v zraku. Pri tem so propeljala 146.328 potnikov, kar predstavlja porast za 18 odstotkov. Od ponujenih 20,6 milijona tonskih kilometrov so jih letos prodale polovico ali za 3 odstotke več kot v lanskem prvem polletju.

Od druge polovice letošnjega polletja pričakuje AUA še boljše rezultate, kajti glavni na potovanju odpade navadno na čas od julija do oktobra.

Avstrijski lesni sejem uspešno zaključen

Prihodnji sejem bo od 11. do 21. avgusta 1966

Letošnji Avstrijski lesni sejem in Koroški sejem v Celovcu je bil po 11 dneh v nedeljo uspešno zaključen. Njegovi prireditelji so lahko zadovoljni. Sejem je bil spet pomemben korak naprej v razvoju v specializiran mednarodni lesni sejem. Povečala se ni le mednarodna udeležba razstavljalcev, marveč tudi število inozemskih obiskovalcev. Med 304.726 obiskovalci sejma niso bili le močno zastopani domači in inozemski predstavniki javnega življenja, med njimi se je povečalo tudi število strokovnjakov in poslovnih ljudi gozdnega in lesnega gospodarstva, kar je že tekom sejma privedlo do zadovoljivih zaključkov.

Z zaključkom letošnjega so se pričele tudi že priprave za prihodnji lesni sejem, ki bo od 11. do 21. avgusta 1966. Več kot dve tretjini sejmskega prostora za ta sejem je že sedaj oddanega. Prihodnji sejem se bo predstavil s novo veliko sejmsko halo lesne konstrukcije v izmeri 100×75 metrov. Druga novost prihodnjega sejma bo posebna razstava koroške industrije. Do prihodnjega sejma bo tudi dograjena nova gostinska hala v lesni konstrukciji in v izmeri 26×60 m.

Po zaključnem poročilu uprave sejma je bila letos mednarodna ponudba lesonitnih plošč, furnirjev in parketov zelo močna. To je dalo kupcem in interesantom možnost bogate izbire in primerjave. Povečala se je tudi ponudba strojev za lesno industrijo in za obdelavo lesa, kar je prišlo zlasti pri transportnih strojih in napravah ter pri skladalnikih lesa še posebej do izraza. V središču zanimanja strokovnjakov in poslovnih ljudi je vse dni sejma stal model sodobnega žagarskega obrata, ki je predstavljal

kolektivno razstavo združenja avstrijskih žagarjev in 40 domačih in inozemskih podjetij industrije strojev za obdelavo lesa. Ta model z vrednostjo 1,6 milijona šilingov bo prihodnje leto v zboljšani in povečani obliki spet razstavljen. Zanimiva je bila posebna razstava o ureditvi hudournikov in o obrambi pred plazovi.

Splošni blagovni sejem je imel svoji glavni težišči v kmetijskih strojih in napravah ter v gradbenih strojih in napravah. Pri tem je treba ugotoviti, da je bila razstava kmetijskih strojev spet dokaj nepregledna in da so kmetovalci zlasti pogrešali posebne razstave, ki bi prikazovale različne variante mehanizacije krmne verige na polji specializacije kmetij na govedorejo.

Na splošno lahko rečemo, da je letošnji sejem tudi po obiskovalcih in po strokovnem in poslovnem zanimanju pokazal da postaja vse večje izložbeno okno evropskega lesnega gospodarstva. Za njega se zlasti zanimajo jugovzhodne države.

Rekordne investicije v petrolejsko industrijo

V letu 1964 je bilo v svetu v petrolejsko industrijo investiranih skoraj 6 milijard dolarjev. V primerjavi s letom 1963 so tozadevne investicije narasle za 19 odstotkov. V povojni dobi petrolejska industrija še nobeno leto ni investirala toliko, kakor lani. Glavna investicij je šla za pridobivanje surove nafte. V ta namen je šla skoraj polovica vseh investicij te industrije.

Ta porast je tembolj značilen, ker so omejenne investicije prej že 4 zapovrstna leta nekoliko nazadovale. Izjema so bile edino Združene države Amerike, ki so lani v petrolejsko industrijo investirale manj kot leta 1963.

ZELENO POROČILO ZA LETO 1964:

Domače kmetijstvo krije 82 odstotkov prehrane

Komisija, ki ima po § 7 splošnega zakona o kmetijstvu nalogo, da vsako leto sestavi poročilo o položaju kmetijstva v minulemu letu in ga predloži vladi v obravnavo, je pred kratkim zaključila svoje delo. To »zeleno poročilo« bo služilo vladi in parlamentu za osnovo pri določanju sredstev za pospeševanje kmetijstva v prihodnjem letu.

Letošnje »zeleno poročilo« potrjuje veliki pomen splošnega zakona o kmetijstvu za razvoj kmetijstva samega, kakor tudi za narodno gospodarstvo. Iz poročila je bilo razvidno, da se je položaj kmetijstva lani zboljšal, da pa so potrebni še nadaljnji napor in povečanje ukrepov, ki so v teku, da se bodo dohodki kmečkih ljudi zboljšali in da se bodo približali dohodkom ljudi v drugih poklicih.

Poročilo uvodoma ugotavlja, da se je lani zaključni kosmati dohodek kmetijstva in gozdarstva povečal za 8,6%. Spričo vedno močnejšega odseljevanja ljudi iz kmetijskega poklica je bilo to povečanje mogoče doseči le z nadaljnjim zvišanjem produktivnosti dela. Le-ta se je lani nadpovprečno povečala in sicer za 9%. Ker je lani kosmati dohodek močnejše narasel, kakor so narasli izdatki kmetijstva — le-ti so narasli le za 8% — je prišlo tudi do povišanja čistega dobička v kmetijstvu. Bistven uspeh je kmetijstvo doseglo s tem, da je svoj delež na krilju prehranbenih potrebščin v državi dvignilo na 82%.

Po tem poročilu se je tudi zboljšal položaj ljudi, ki so zaposleni v kmetijstvu. Obratni dohodek na delovno silo se je dvignil za 11% na 23.561 šilingov, donos po delu pa se je dvignil za 13% na 13.416 šilingov. Neglede na to pa kmetijstvo še vedno trpi na veliki razliki med cenami za kmetijske pridelke in cenami za kmetijske potrebščine. Od leta 1958 so se cene kmetijskih potrebščin podražile za 29%, medtem ko so cene kmetijskih pridelkov narasle le za 17%. Spričo tega je kmetijstvo svoje uspehe doseglo le po poti racionalizacije svoje proizvodnje, pri čemer je zlasti razvijajoča se

samopomoč prodaje in predelave, pa tudi proizvodnje kmetijskih pridelkov odigrala odločilno vlogo.

Komisija, ki je prišla do teh ugotovitev je sestojala tako iz predstavnikov kmetijstva, kot pa iz predstavnikov gospodarske zbornice, delavskih zbornic in sindikalne zveze.

41 držav na Dunajskem velesjemu

Mednarodni značaj Dunajskega velesesjma bo prišel pri letošnjem jesenskem sejmju posebej do izraza. Skupno se bo sejma, ki bo v času od 12. do 19. septembra, udeležili razstavljalci iz 41 držav. V skupini samostojnih razstavljalcev bo zastopanih 31 držav, v skupini kolektivnih razstav pa 24. Le-te bodo v hali narodov in v halah 23 in 24 priredile 25 kolektivnih razstav.

Na kolektivnih razstavah bodo letos Ljudska republika Kitajska ter Senegal in Nigerija prvič udeležene.

POSIROKEM SVETU

BEOGRAD. — Z ukazom predsednika Jugoslovanske republike je bil imenovan za novega jugoslovanskega veleposlanika v Lonadnu Dušan Kveder, pomočnik državnega tajnika za zunanje zadeve. Kveder je bil pred tem veleposlanik v Elijapiji in nato v Zahodni Nemčiji ter Indiji.

CAPETOWN. — Dva opozicijska časopisa v Johannesburgu sta objavila vesti o nečloveškem ravnanju s priporniki v južnoafriških zaporih. Nato je kardinal Owen McCann, zahteval, naj se uvede sodna preiskava. Tada pravosodni minister južnoafriške unije se je zahtevi uprl, čeprav zahteva preiskavo tudi del javnega mnenja.

ZAGREB. — Na letošnjem jesenskem zagrebškem velesesjmu bo sodelovalo skupaj 58 držav, med temi 22 evropskih, 13 azijskih, 19 afriških in 4 ameriške. Nad 5000 inozemskih razstavljalcev bo razstavljal na okrog 62 tisoč kvadratnih metrov razstavnega prostora, 1200 jugoslovanskih razstavljalcev pa na 100 tisoč kvadratnih metrov prostora.

BONN. — Zvezna republika Nemčija je priznala neodvisnost in suverenost Singapura. Brzojavko o priznanju je poslal zahodnonemški kancler Erhard sin-gapurskemu premieru Leeju Kuan Yewu.

SOFIJA. — V Varni so svečano zaključili prvi balkanski festival, na katerem so v teku sedmih dni prikazali številne igrane, dokumentarne in risane filme. Predstavniki UNESCO, organizacije, ki je bila pokrovitelj prireditve, je na vprašanje, kaj meni o festivalu, izjavil, da so rezultati festivala zelo pozitivni. Svoje zadovoljstvo so izrazili tudi vodje filmskih delegacij, razen albanske, ki je še pred koncem odšla s festivala.

ELY. — Po dosedanjih podatkih je imelo mesto Ely v Minnesoti od leta 1917 že 11 županov slovenskega rodu. Prvi je bil George Brozich, drugi Frank Jenko in tretji Števe Banovelz. Vsi trije so se priselili v ZDA iz Slovenije, ostalih osem slovenskih županov v Ely pa je bilo rojenih v Ameriki. Sedaj je župan v Elyju Joseph Purcel. Tudi v številnih drugih občinah severne Minnesote, kjer je nekoč živel veliko Slovencev, so imeli slovenske župane. Ti podatki so objavljeni v »Prosveti«, ki jih je zbrala S. Jenko.

MOSKVA. — Maršal letalstva in namestnik obrambnega ministra SZ Vladimir Studec je k dnevu sovjetskega letalstva izjavil, da so anole sovjetske protiletalske obrambe vselej pripravljene uničiti sovratnika nad svojim ozemljem in v bližini svojega ozemlja. Sovjetska zveza razpolaga s sredstvi, ki lahko poiščejo in uničijo kakršenkoli leteči objekt, kakršnekoli velikosti in ne glede na višino. Protiletalske anole lahko uničijo tudi objekte, ki letijo zelo nizko. Izjavil je, da ima Sovjetska zveza protiletalske rakete, ki lahko uničijo balistične rakete.

SPLIT. — Ob koncu prejšnjega letna so našli na počitnicah na dalmatinski obali 150.000 registriranih turistov, računajo pa, da jih je v resnici najmanj za 15% več, ker mnogi, zlasti v zasebnih hišah in improviziranih kampih niso prijavljeni. Promet je za približno 20% večji od lanskega. Približno 40% je inozemskih gostov, s čemer je prekošen lanski rekord. Pravilo, da se je samo struktura gostov nekoliko spremenila. Avstrijcev je na dalmatinski obali približno zat 3 do 8%, Nemcev pa približno za 3 odstotke manj. Zato pa je več Belgijcev, Francozov, Angložev, Američanov in Skandinavcev.

PARIZ. — V francoskem finančnem ministrstvu so podpisali sporazum, s katerim bo dala francoska vlada Jugoslaviji kredit v znesku 60 milijonov frankov. Kredit je namenjen za nakup reprodukcijskega materiala in petrolejskega blaga v Franciji. To je del sredstev, ki jih bo Jugoslavija izkoristila v Franciji v zvezi z izvajanjem nove gospodarske reforme.

MÜNCHEN. — Kongoški premier Moiz Combe je v Münchenu ob otvoritvi »kongoškega dneva« na mednarodnem transportnem sejmju izjavil, da so imeli uporniki v rokah tri četrtine Konga. Dejal je tudi, da je del dežele popolnoma uničen. Kongo potrebuje »veliko pomoč prijateljskih držav« je zaključil in dodal: naši prijatelji naj vedo, da se bomo z dobljenim kapitalom borili za zaščito civilizacije.

KAIRO. — Predsednik ZAR Gamal Abdel Naser bo konec meseca obiskal Sovjetsko zvezo, kjer bo ostal štiri dni.

LONDON. — V Whitehallu so potrdili, da je Barbados, najpomembnejši otok Malih Antilov, zahteval neodvisnost. Poslanec s to zahtevo so poslali iz Bridgetowna, glavnega mesta Barbadosa, britanskemu ministrstvu za kolonije.

SANTIAGO. — Med nedavnimi katastrofalnimi nevihtami v Čilu je po uradnih podatkih izgubilo življenje nad 40 ljudi, 100 je bilo ranjenih, najmanj 20 tisoč ljudi pa je ostalo brez strehe. Na prizadeta in odrezana področja pošiljajo pomoč s helikopterji. Sodijo, da je škoda, ki so jo povzročile te silovite nevihte, precej večja od škode, ki jo je povzročil lanski strahoviti potres.

SOFIJA. — V Sofiji so izročili 16-nadstropni hotel »Pliska«, največjo stavbo v bolgarskem mestu svoje-mu imenu. Hotel ima 400 ležišč, bar in restavracijo z 800 sedeži. Zgradili so ga na vzpetini, tako da je z njega lep razgled po vsej Sofiji. Stoji ob cesti proti Carigradu in ima velik parkirni prostor.

VARSAVA. — Pri igri z granatami in drugimi izstrelki se je letos na Poljskem ponesrečilo 45 otrok, 718 mladih ljudi pa je dobilo razne poškodbe. Po uradnih podatkih so izvedenci poljske vojske lani izkopali in uničili 3800 bomb, 39.000 granat in 10.000 ročnih bomb iz druge svetovne vojne.

BONN. — V Bonnu so začeli sodni postopek o delovanju profesorja Friedricha Karla Vialona, pod-tajnika zvezne nemške vlade za gospodarsko kooperacijo, ki je osumljen, da je med svetovno vojno sodeloval pri pobojih Judov na področju Rige.

STOCKHOLM. — Neznanci so nedavno tega vrgli bombo na vrt dominikanskega samostana, ki je tik poleg sovjetskega veleposlaništva. Eksplozija je razbila šipe v vseh okliških stavbah, vendar ni bilo človeških žrtev. Polcija je mnenja, da so bombo vrgli z nekega avtomobila proti sovjetskemu veleposlaništvu in da je po pomoti padla na dominikanski samostan.

Dvajset let slovenskega filma

Pred dobrimi 25 leti se je Prežibov Voranc pričel zavzemati, da bi Slovenci dobili svoj film. Njegova pobuda je bila po zmagi nad fašizmom ter po nacionalni in socialni osvoboditvi slovenskega naroda uresničena. Pred 20 leti so Slovenci gledali svoj prvi film. Bil je to dokumentarni film »Ljubljana pozdravlja svoje osvoboditelje«. Par let pozneje, leta 1948 je bil zgotovljen prvi slovenski celovečerni igrani film »Na svoji zemlji«.

Za tem filmom so kljub težavam, s katerimi se prav na tem področju neizogibno srečuje mali narod, kakor je slovenski, pričeli slediti novi filmi, celovečerni igrani enako kot dokumentarni in kulturni. Ob dvajsetletnici prvega slovenskega filma, dokumentarnega »Ljubljana pozdravlja svoje osvoboditelje«, gledata slovenska filmska umetnost in industrija že na dokaj lepo število filmov, ki so bili medtem zgotovljeni: 29 igranih in približno 400 kratkih dokumentarnih in kulturnih filmov, ki jih igrajo slovenski kinematografi, katerih število se je od 64 leta 1939 povečalo medtem na 265. Mnogi od njih so si s svojo vsebino, tematiko in umetniško vrednostjo utrlji pot v svet, mnoge od njih smo lahko gledali in spoznali tudi koroški Slovenci.

Dobra tretjina slovenskih igranih filmov nam prikazuje herojsko narodno osvobodilno borbo slovenskega naroda. Ti filmi, med njimi zlasti trakovi »Na svoji zemlji«, »Dolina miru«, »Trenutki odločitve« in »Balada o trobentici in oblaku« so verna podoba in spretna filmska izpoved borbe in volje slovenskega ljudstva do življenja in samostojnega kovanja svoje usode. Ti filmi so slej ko prej priljubljeni in tudi mlada generacija jih vedno spet rada vidi na repertoarjih kinematografov.

Toda tudi večina ostalih igranih filmov ima svojo trajno vrednost. Med njimi so zlasti filmi, ki so bili posneti po slovenski klasični literaturi. To so »Kekec«, »Jara gospoda« in »Tri zgodbe«, v novejšem času pa film mednarodnega slovesa »Samarastniki«. Z vsemi temi in drugimi slovenskimi filmi pa je v njih dozoreval tudi slovenski nacionalno-osebni izraz, z njim pa je tudi rasla umetniška raven slovenskega filma, ki je posebej vidna v delih »Pet minut raja«, »Balada o trobentici in oblaku«, »Veselica« ter »Ples v dežju« in »Peščeni oblak«.

Nekaj nadaljnjih filmov je bilo posnetih v koprodukciji s filmskimi podjetji Jugoslavije in inozemstva. Ob svoji dvajsetletnici pa imajo slovenska filmska podjetja pripravljene še dolgo vrsto napisanih scenarijev za nadaljnje filme. Pravijo, da je teh okoli 500. Slovensko ljudstvo želi, da bi jih moglo kemalu videti in spoznati njihovo vsebino.

Veliko zanimanje za slovenske kulturne zanimivosti

Slovenija je zelo bogata na kulturnih, naravnih in zgodovinskih zanimivostih, ki jih tudi inozemski turisti v čedalje večji meri obiskujejo. Po najnovejših podatkih je letos v prvem polletju te zanimivosti obiskalo in si jih ogledalo blizu 410.000 obiskovalcev, od tega 110.000 inozemcev. V primerjavi s prvim polletjem leta 1963 se je letos obisk povečal za 12 odstotkov.

Najbolj obiskana kraja sta bila tudi letos Postojnska jama in Blejski grad. Postojnsko jama je obiskalo v prvem polletju nad 146 tisoč ljudi, od tega nad 68.000 inozemcev, Blejski grad in njegov muzej pa sta zabeležila 58.500 obiskov, med njimi 13.350 inozemskih. Po obiskih je bila na tretjem mestu soleska Vintgar—Bled, ki jo je obiskalo nad 22.500 ljudi. Na četrto mesto pa so statističarji uvrstili muzej talcev v Begunjah, ki ga je obiskalo nad 19.000 ljudi.

Med gorenskimi kulturnimi, naravnimi in zgodovinskimi zanimivostmi se po številu obiskovalcev uvrščajo še Slap Savice pri Bohinju s 16.000 obiskovalci, Muzej na Blejskem otoku z 8700, Tehnični muzej na Jesenicah z 3173, Čebelarji muzej v Radovljici

OD 1. DO 5. SEPTEMBRA:

Počitniški sestanek Kluba slovenskih študentov

Klub slovenskih študentov na Dunaju bo svoj letošnji počitniški sestanek priredil v Škocijanu ob Klopinskem jezeru. Sestanek, ki se bo pričel v sredo, 1. septembra, bo v farnem domu v Škocijanu. Vršil se bo pod geslom »Mladina — samokritika in kritika« in bo vseboval diskusijo o naslednjih vprašanjih:

Četrtek, 2. septembra:
ob 9. uri diskusija Kluba slovenskih študentov na Dunaju s Koroško dijaško zvezo in Zvezo slovenske mladine o srednješolski mladini;

ob 15. uri diskusija s profesorji za slovenščino in Mladjenci o kulturnem udejstvovanju mladine.

Petek, 3. septembra:
ob 9. uri diskusija z zastopniki Akademije slovenskih bogoslovcev, Kluba slovenskih študentov na Dunaju in študentov iz Graza o visokošolski mladini;
popoldne kopanje, zvečer kratometražni filmi.

Sobota, 4. september:
ob 9. uri diskusija z zastopniki Narodnega sveta koroških Slovencev, Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze pod naslovom »Naša mladina — kritični pogled starejših«;
popoldne izlet k slikarju prof. dr. Werner Bergu, zvečer zaključek v hotelu Breznik ob Zablatniškem jezeru.

Prvi dan seminarja, to je sredo, 1. september je določena za zbiranje udeležencev sestanka, zadnji dan, to je nedelja, 5. septembra pa za obisk Pliberškega sejma.

Na sestanek so vabljeni tudi dijaki višjih razredov srednjih šol in letošnji maturanti.

ci z 2667 in Kovaški muzej v Kropi z 2038 obiski. Mestni muzej v Škofji Loki je obiskalo nad 4200 ljudi.

Med štajerskimi zanimivostmi stoji na prvem mestu Mestni muzej v Ptuj, ki ga je v letošnjem prvem polletju obiskalo 18.275 oseb. Na drugem mestu je bil letos po obiskih stari grad v Celju. Obiskalo ga je 15.644 ljudi, medtem ko je Mestni muzej v Celju obiskalo 5225 ljudi, Rimske spomenike v bližnjem Sempetru v Savinjski dolini pa 4587 ljudi. Posavski muzej v Brežicah je obiskalo 4698 ljudi, Belokranjski muzej v Metliki pa 3641 ljudi. Lepe obiske sta imeli tudi Cankarjeva rojstna hiša na Vrhniki in partizanska bolnišnica Franja. Cankarjevo rojstno hišo je obiskalo 12.522 ljudi, bolnišnico Franjo pa 10.500.

Poleg Postojnske jame vzbujajo zanimanje prebivalstva tudi še ostale kraške jame. Turisti se zlasti zanimajo za Škocijansko jama pri Koprju, ki jo je letos obiskalo blizu 11.300 turistov, medtem ko je Črna jama in Pivko obiskalo 1216 turistov, Taborško jama pa 2537 turistov. Hrastovlje si je ogledalo 2070, Kobilarno Lipico pa 16.000 turistov. Izredno priljubljen kraj obiskov je Predjamski grad pri Postojni. Letos ga je obiskalo 18.344 ljudi, kar je za celih 19% več kot v lanskem prvem polletju. Močno so letos porasli še obiski v Črni jami, in sicer za 14 odstotkov, in v bolnišnici Franji, ki jo je obiskalo za 13 odstotkov več ljudi kot v lanskem prvem četrtletju.

Tedenski spored poletnih kulturnih prireditev

- **V BREZAH:**
20. 8. — Calderon: **SODNIK ZALAMEJSKI**
21. 8. — Brecht: **GOSPOD PUNTILA IN NJEGOV HLAPEC MATTI**
22. 8. — Brecht: **GOSPOD PUNTILA IN NJEGOV HLAPEC MATTI**
25. 8. — Calderon: **SODNIK ZALAMEJSKI**
26. 8. — Calderon: **SODNIK ZALAMEJSKI** (zadnja predstava)
27. 8. — Brecht: **GOSPOD PUNTILA IN NJEGOV HLAPEC MATTI**
28. 8. — Brecht: **GOSPOD PUNTILA IN NJEGOV HLAPEC MATTI** (zadnja predstava)
Začetek predstav ob 20. uri.
- **V LJUBLJANI:**
20. 8. — Franz von Suppe: **BOCCACCIO**, opereta, Kazališče »Komedija«, Zagreb
24. 8. — **MILIAN**, Državni estradni ansambel iz Poljske
25. 8. — Anton Novačan: **HERMAN CELJSKI**, Drama Slovenskega ljudskega gledališča Celje
Začetek predstav ob 20.30 uri.

Valentin Oman v Ljubljani

V sredo minulega tedna so v Mali galeriji v Ljubljani odprli razstavo našega slikarja Valentina Omana. Mladi, vedno bolj uveljavljajoči se umetnik po svojih delih tudi v Sloveniji ni nepoznan, saj je v Ljubljani že razstavljal. Njegova razstava vsebuje v glavnem gvaše novejšega časa, odprta pa bo do konca avgusta.

Po razstavi v Ljubljani ima Oman na vidiku še razstave v Zagrebu, Trstu in na Dunaju.

KULTURNE DROBTINE

● Srbsko narodno gledališče je pred nedavnim zaključilo svojo 104. sezono, ki je bila doslej najuspešnejša. Nad 430 opernih, baletnih in dramskih predstav v Novem Sadu in na gostovanjih po Vojvodini je obiskalo več kot 170.000 gledalcev.

● V Italijanskih filmskih studijih so v prvem letošnjem polletju izdelali 125 celovečernih filmov (7 več kot lani v istem razdobju), vendar od tega le 46 filmov z italijanskim kapitalom, medtem ko so bili ostali filmi izdelani v koprodukciji z drugimi državami.

● Amerika in Sovjetska zveza sta podpisali nov sporazum o kulturni izmenjavi. Na podlagi tega sporazuma je Sovjetska zveza odkupila nekaj najbolj znanih ameriških filmov, medtem ko bodo v Ameriki predvajali znani sovjetski film »Hamlet« ter po vsej verjetnosti tudi večdelni film »Vojna in mir«.

● Na Dunaju bo od 25. do 27. oktobra mednarodno zborovanje književnikov, ki bodo razpravljali o temi »Naše stoletje in njegov roman«. Zborovanja se bodo udeležili številni znani pisatelji iz vseh delov sveta.

● Glede izvoza knjig zavzame med evropskimi državami posebno mesto Nizozemska, ki je od 1946 do 1960 povečala vrednost izvoženih knjig od 1,3 na 35 milijonov dolarjev.

● V Burgasu na bolgarski črnomoški obali je bil od 15. do 20. avgusta prvi balkanski festival narodne pesmi, na katerem so sodelovale skupine iz Albanije, Bolgarije, Grčije, Jugoslavije in Romunije.

● V Karlovi so sklenili ustanovitev mednarodnega folklornega društva, ki naj bi se bavilo s proučevanjem folklorne in prirejanjem mednarodnih festivalov.

● Med nedavnimi filmskimi festivalom v Moskvi je Sovjetska zveza sklenila pogodbo o nakupu in prodaji filmov z 226 podjetji iz 39 dežel.

Župančičeve poezije v bolgarščini

Sofijska založba Narodna kultura je v knjižnici »Svremenni poeti« izdala bolgarski izbor Župančičevih pesmi. Knjiga obsega 51 pesniških naslovov in sicer v šestih skupinah. Knjiga je izšla v 3090 izvodih.

Župančičeve poezije so pred tremi leti izšle tudi v češčini. Izšle so v knjigi pod naslovom »Usvity a boure«. Knjiga je izšla v 3000 izvodih.

„Nacistični zločini se ne smejo ponoviti!“

Razgovor s Simonom Wiesenthalom — „lovcem“ na nacistične zločince

Ljubljansko »Delo« je pred nedavnim objavilo v treh nadaljevanjih zapiske o razgovoru Bogdana Pogačnika s Simonom Wiesenthalom, vodjo dokumentacijskega centra na Dunaju, splošno znanega pod imenom »lovca na nacistične zločince«. V tem razgovoru je Wiesenthal povedal marsikaj zanimivega o vprašanjih, o katerih tako imenovana javnost najraje molči ali pa jim posveča pažnjo le pod pritiskom dogodkov, posebno takrat, kadar se spet kak nacistični zločinec znajde pred sodiščem. Gre namreč za zločine, ki so jih zakrivali nacisti; gre za nacistične zločince, ki so se poskrili širom po svetu in zahteva izsleditev vsakega posameznega ogromno naporega in načrtnega dela, gre pa tudi za vprašanja, ki so povezana z današnjimi pojavi neonacizma. Ker so to vprašanja, o katerih javnost nikdar ni dovolj podrobno obveščena, bomo zapiske Bogdana Pogačnika o razgovoru s Simonom Wiesenthalom ponatisnili tudi v našem listu.

I.

»Ujeti moram še nekaj vašega sonca — in tudi čakajo me,« se mi je opravičil in že drugič vstal od mize v hotelu »Bellevue« na Pohorju, kjer je s svojo ženo preživljal predzadnji dan dopusta. »Toda upam, da bom nekoč prišel tudi v Ljubljano ali pa me obiščite na Dunaju v mojem uradu, kjer bom lahko veliko lažje govoril s točnimi podatki v rokah; saj imam dejansko trenutno največjo antinacistično dokumentacijo na svetu.«

Ing. arh. Simon Wiesenthal, krepak mož z brčicami in nekoliko rdečkami, gladko počesanimi lasmi, se je izgubil čez pohorske jase. Globoko pod žico vzpenjače me je spremljala po gostih smrekovih gozdovih črna senca drseče kabine.

»Človek si postavi vprašanje: a zalkaj si ostal med preživljenimi ravno ti? In nehoti postaneš zastopnik vseh tistih, ki so bili pobiti.« Tako mi je dejal ljubeznivi arhitekt iz Lvova, ki je po grozljivih doživetjih pretekle vojne vse svoje delo posvetil zasledovanju nacističnih zločincev po svetu, ki ima največ zaslug za aretacijo ubijalca Židov Adolfa Eichmanna in ki vodi danes poseben dokumentacijski center na Dunaju.

»Sem član mednarodnega odbora strokovnjakov za raziskovanje neonacizma. Iz vsake dežele imamo po enega člana. Kot veste, obstajata na svetu dve mednarodni organizaciji bivših zapornikov in deportirancev — FIR, ki je bolj komunistično usmerjena, in splošna UIRD. V tej zadnji sem tudi podpredsednik, med-

tem ko je predsednik belgijski general Gerhard. Strokovni odbor se sestaja vsakih nekaj mesecev in pri tem izmenjujemo informacije o neonacizmu ter si razdelimo delovna področja. Zadnjič smo zasedali v Strasbourgu. Na tem sestanku sem poročal o financiranju neonacizma. Čeprav še nimamo vseh dokončnih dokazov, sem vendar poskušal razgrniti vrsto domnev, kajti to vprašanje zasluži še kako veliko pozornost in če bi ga do konca razvozlati, bi bil tudi prihodnji boj proti neonacizmu mnogo lažji.«

Wiesenthal se je nekam nelagodno obrnil, ker je nekdo v salonu začel šariti z gramofonom, misleč, da gre za magnetofon; kljub vsej težnji po propagiranju svojih idej se zaradi resnosti svojih nalog raje izogiba preveliki publiciteti. A že je nadaljeval, češ da je tu cela vrsta vprašanj: Kdo je financiral razseljevanje nacističnih zločincev po koncu vojne v razne prekomorske dežele? Kdo je dajal sredstva za plačevanje najzahtevnejših odvetnikov v procesih proti nacistom? Kdo je gmotno vzdrževal družine zaprtih nacistov? Pa tudi mnogi dobro razpredeni sestanki sicer uemnozličnih neonacističnih organizacij v raznih deželah morajo imeti nekatere tajne vire, ki jih subvencionirajo. Isto končno velja glede izdajanja neonacistične literature.

»Mnoge niti vodijo do sicer malo znanega švicarskega založnika Genouda v Lausannu, za katerega celo sumimo, da hrani nemajhno vsoto Bormannovega denarja.«

V Strasbourgu smo po naključju zasedali v zgodovinskem hotelu Maison Rouge,« se je nasmehnil Wiesenthal. »V isti hiši so imeli 10. avgusta 1944 svoj sestanek tudi nacistični gospodarski veljaki in načeli razpravo o tem, kam bodo v primeru, če bodo vojno izgubili, skrili nemški nacistični denar ter tako zagotovili v prihodnje rojstvo četrtega rajha.«

Na vprašanje, kako je za vse to izvedel, je Wiesenthal odgovoril, da je bil nekaj časa v ameriški službi za zasledovanje nacistov in da je do tega prišel v zvezi z zadevo tako imenovanega Keitlovega sina. »Če je to bil pravi Keitlov sin ali ne, v tem primeru niti ni važno, dejstvo pa je, da so bili med dokumenti, ki jih je leta skrnil v nekem salzburškem rudniku, tudi zapiski s te tajne seje. To gradivo sem v ostalem obravnaval že v svoji knjigi o Eichmannu oziroma v aktih, kjer sem govoril o financiranju pobežlih vojnih zločincev. Tu je bilo namreč zapisano, kje naj bi skrili denar, zlato in druge dragocene stvari tretjega rajha, tako da to ne bi prišlo v roke zaveznikom. Že takrat, se pravi, še pred koncem vojne, so odkupili 750 raznih podjetij po svetu in vanje vložili svoj kapital. Samo v Švici je bilo teh nacističnih podjetij čez 200, ostala pa v Lichtensteinu, Španiji, Portugalski, Tangerju, Braziliji in Urugvaju. Skratka, v

deželah, ki takrat še niso bile v formalnem vojnem stanju z Nemčijo.«

Wiesenthal je podrobno opisal, kako so izvedli organizacijo teh tajnih nacističnih dobroimetij po svetu. »V bankah so si uredili številne tekoče račune, pri čemer je bil vsak račun na dve imeni, toda tako, da partnerja nista vedela drug za drugega. Vedeli so sicer, da je razen tega še nekdo nosilec tega računa, ne pa tudi, kdo je to. Pri tem pa nastane seveda ključno vprašanje razdeljevalca, se pravi tistega, ki je dal nalog za dviganje teh računov. Sila spreten podvig je bil prenos teh sredstev leta 1945, se pravi že po vojni, v Argentino. Ali mislite, da je Peron, čeprav je bil bolj fašistično orientiran, samo na lepe oči sprejel v Argentino na tisoče in tisoče nacistov? Podatke imam, da so prenesli v ta namen iz Švice v Argentino 500 milijonov dolarjev! Argentinska raziskovalna komisija, ki je po Peronovem padcu to preiskovala, je moje domneve samo potrdila. Po zanesljivih obvestilih, predvsem mojega znanca, argentinskega veleposlanika v Mehiki, tudi vem, da si je Peron osebno iz tega denarja prisvojil okrog 60 milijonov dolarjev. Seveda pa so zato tudi lahko dali na razpolago okrog 7500 praznih argentinskih državljanskih papirjev »in bianco«, tako da je lahko pridobil državljanstvo sleherni brez vsake kontrole. Na ta način so prišli v Argentino najhujši vojni zločinci.«

(Se nadaljuje)

Slovenska in koroška javnost sta počastili spomin dr. Franca Petka

Smrt dr. Franca Petka, predsednika Nadzornih odborov Zveze slovenskih organizacij in Zveze slovenskih zadrug ter predsednika Slovenskega šolskega društva je globoko pretresla koroške Slovence in slovensko javnost sploh. Najvidnejši časopisi v Sloveniji, RTV Ljubljana, Primorski dnevnik v Trstu in

Naš tednik-Kronika ter Radio Celovec so v lepih in izbranih besedah počastili njegov spomin ter opisali življenjsko pot in delo tega velikega sina slovenskega naroda. O rajnem pa so s priznanjem njegovih prizadevanj in zaslug spregovorili tudi vsi koroški nemški dnevniki.

Predstavniki slovenskih narodnih organizacij in ustanov ter zastopniki skoraj vseh vasi dvojezičnega ozemlja Koroške so se ob odprtem grobu poslovili od dr. Franca Petka

Veliki sin slovenskega naroda, dr. Franc Petek v krogu svoje družine

Primorski dnevnik, Trst:

V njegovi življenjski poti se v dokajšnji meri odražajo vsa upanja, uspehi, napor in odpor slovenskega življenja na Koroškem. Že kot mlad je pokonci izšel iz svojega ljudstva, rasel z njim, ga spoznaval, razumel njegova stremjenja in tegobe. In potem ga nikoli nič več ni moglo ločiti od njega. Tudi ne v najtežjih časih, v časih najstrašnejšega nasilja in zločinov.

V teku svojih visokošolskih let se je mnogo družil s Cankarjem, I. Prijateljem, A. Šerkom in drugimi slovenskimi rodoljubi. V stiku z njimi je tehtal in dopolnjeval svoje nazore, se skušal poglobiti in razumeti predvsem razvoj in nadaljnjo usodo, ki jo je vedno pogumno in odkrito delil skupaj s svojim narodom. Zvest načelu, da je za narodov blagor treba žrtvovati vse in vztrajati do konca, je kot eden redkih izobražencev vse svoje življenje ostal med svojimi ljudmi: tako po prvi svetovni vojni, med drugo in po njej. V slovenski osvobodilni boju se je vključil že leta 1942, po njem pa je ostal eden najvidnejših naprednih predstavnikov slovenske manjšine na Koroškem. Kot iskren demokrat pa se ni zavezal samo za uveljavitev programa za dejansko enakopravnost Slovencev v avstrijski republiki, temveč ob enem tudi za širši program utrjevanja miru v svetu, sodelovanja med državami in mirnega sožitja med narodi.

Pravilno je tudi spričo tega razumel bistveno razliko med prvo,

senžermensko avstrijsko republiko, ki je v njej prevladoval duh velikonemškega nacionalizma, in ono, ki je zrasla po drugi svetovni vojni na drugačnih, bolj demokratičnih osnovah. Opirajoč se na dejstvo, da so se posebno v delavskih vrstah začeli uveljavljati drugačni, pozitivnejši pogledi tudi na narodnostno vprašanje, se je zavezal za sodelovanje z njimi ter zagovarjal koncepcijo konstruktivnega vključevanja slovenske manjšine v avstrijsko družbo, vendar ne

da bi se ta niti za milimeter oddaljila od svojih pravičnih zahtev po popolni enakopravnosti.

Večer, Maribor:

Z njim je zapustila vrste koroških Slovencev oseba, ki je nad 40 let odločilno nastopala v njihovem narodnem življenju in ki je s svojim jasnim in izkušenim življenjem stala vedno spet na trdnih tleh politične realnosti.

Dr. Franca Petka bodo koroški Slovenci težko pogrešali. Ko ga bodo jutri popoldne na pokopališču v Šentrupertu pri Velikovcu položili v njegovi domači zemlji k zadnjemu počitku, bodo v spomin prešli vsa dolga leta, ki jih je preživel med njimi kot njihov predstavnik in pobornik, pozneje pa kot njihov duhovni oče in očelovski svetovalec, kar je bil vse do zadnjega dne svojega življenja. Sočasno pa bodo lahko ob njegovem grobu z zadoščenjem ugotovili, da je bila pot, po kateri jih je vodil, pravilna in da je v svojem desetletnem prizadevanju, v katerem je vzgojil kar tri njihove generacije in jih usmerjal, postavil temelje, na katerih bodo lahko gradili lepšo bodočnost, kot je bilo življenje, ki ga je moral sam preživljati.

Volkswille, Celovec:

Umrli je bil v svojem življenju eksponent naprednih koroških Slovencev, soustanovitelj Zveze slovenskih zadrug in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in predsednik Slovenskega šolskega društva. V letih 1923 do 1934 je kot eden izmed dveh poslancev Slovenske stranke zastopal slovensko manjšino v koroškem deželnem zboru. V dobi nacizma je dobil prepoved bivanja v domačem mestu Velikovec in je živel v Št. Vidu ob Glini, od koder je navezal slike z odporniškimi gibanjem. Po letu 1945 je bil predsednik Osvobodilne fronte in Demokratične fronte delovnega ljudstva.

Delo, Ljubljana:

Še komaj pred nekaj meseci, 3. marca je obhajal svojo osemdesetletnico. Tople želje in srčna voščila rojakov in prijateljev, ki so ga tedaj obdajali, niso bile samo nasledek velike osebne priljubljenosti „velikovškega dohtarja“. Izražale so tudi njegov veliki pomen kot slovenskega javnega delavca in politika na Koroškem, na področju, kjer že vrsta rodov slovenskega prebivalstva išče zagotovilo za svoj življenjski in narodni obstanek. Skoraj pol stoletja je dr. Petek v tem iskanju in življenjskem boju, polnem negotovosti in pretresljivih sprememb, bil konstanta, nesprenemljiva vrednost, ki s svojo dejavno navzočnostjo vnaša v živ-

ljenje zaupanje, ga spreminja v ustvarjalca in smiseln napor. Vse življenje in delo dr. Petka je neposredno izšlo iz samorastniškega koroškega slovenskega ljudstva, ga takorekoč poseblja in je živ dokaz za to, da slovenski obstanek na Koroškem nikakor ni usodno zvezan in določen z neko podredovano in nespremenljivo socialno in pa politično nazorsko utesnjenostjo.

Življenje dr. Franca Petka je za zdaj končano. Živo in neuničljivo pa ostaja izročilo njegovih dela, ki je koroškemu delu slovenskega naroda tako veliko pripomoglo k današnji stopnji njegove zavesti o lastnem pomenu in nalogah v sodobnem notranjem in mednarodnem razvoju.

V dolgih desetletjih svojega narodnopolitičnega udejstvovanja je nešteto krat predsedoval občinim zborom naših organizacij in bistveno pripomogel k odločilnim in jasnim sklepom

Kleine Zeitung, Celovec:

V 81. letu starosti je v Velikovcu preminul dr. Franc Petek in v sredo, 11. avgusta se je zbralo veliko žalnih gostov, da bi spremilo tega velikega zdravnika in bivšega zastopnika slovenske narodne skupine na njegovi zadnji poti.

Volkzeitung, Celovec:

Ob odprtem grobu je župnik dr. Zeichen v lepih besedah orisal življenje in delovanje pokojnega. Naglasil je, da je dr. Petek velikužno izpolnjeval svoje naloge kot pomočnik ljudem in da je bil rajni zdravnik iz notranjega prepričanja človek, ki je bil z naravo najglob-

je povezan. Med žalnimi gosti je bilo videti tudi več bivših članov manjšinskega odbora.

Die Neue Zeit, Celovec:

Poleg domačega župnika dr. Zeichna in dr. Zwitterja je župan Hosp v svoji toplini polni posmrtnici poudaril veličino moža kot zdravnika in človeka. Po naročilu prezidija koroškega deželnega zbora se je tretji predsednik Hans Pawlik ob odprtem grobu zahvalil bivšemu koroškemu poslancu v deželnem zboru, ki se je za svojo slovensko narodno skupino najbolje zavzemal, pri čemer je posebej naglasil sporazumevalni značaj dr. Petka. Dr. Petek je bil kot

zdravnik v Velikovcu na nad vse dobrem glasu, zato številni obžalujejo njegovo smrt.

Naš tednik-Kronika, Celovec:

Nad osemdeset let je hodil pokojni dohtar Petek pot iz Št. Lipša preko Celovca, Dunaja, Velikovca, deželnega zbora v Celovcu, manjšinskih kongresov v Londonu, Ženevi, Stockholmu in drugod, preko občnih zborov političnega društva v Mohorjevi hiši v Celovcu. Kdor ga je slišal govoriti, je bil prepričan, da govori iz globokega osebnega prepričanja, iz globoke vere v pravilnost svojega

gledanja, čeprav so ga sodili in obsojali tudi tisti, ki niso za to obsojanje imeli ne pravne in tudi ne moralne legitimacije, ker je dohtar

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.

Petek bil po svojih delih bolj krščanski kot marsikdo, ki bi po svojem poklicu to moral biti.

Najlonke so stare 25 let

Nogavice iz umetne svile, ki je splošno znana pod imenom najlon, slavijo letos svoj 25-letni jubilej: maja 1940 so bile v ameriških modnih trgovinah naprodaj prve najlonke. Danes je umetna tkanina z imenom najlon razširjena po vsem svetu in služi kot surovina mnogim panogam industrije. Toda pot do najlona je bila dolga in težavna. Tovarna Du Pont hrani podatke, da so stale vse laboratorijske raziskave na poti do najlona približno 27 milijonov dolarjev.

Že leta 1928 so se začeli dr. Wallace Carothers in sodelavci v laboratorijih „Du Pont de Nemours & Co.“ v Wilmingtonu (Delaware-Amerika) ukvarjati s tako imenovanimi polimeri. Vendar je minilo dobrih deset let raziskovalnega dela, preden je bila „nova svila na kemični osnovi“ zaščite-

na s patentom in je najlon, prvo popolnoma sintetično vlakno, ki se je lahko merilo z naravnimi, nastopil zmagovito pot po svetu. Decembra 1939 je tovarna izdelala prve serije najlonskih vlaken, sredi maja 1940 pa so se prve najlonke pojavile na trgu.

Težko bi našli kak drug kemični proizvod, ki bi ga najširše občinstvo sprejelo s takšnim navdušenjem, kot ga je bil deležen najlon. Skoraj pol stoletja je minilo, preden se je uveljavila leta 1884 iz celuloze v kemični raztopini pridobljena umetna svila, najlon pa je skorajda čez noč spodrinil konkurenco na področju nogavic in perila.

Razlogov ne manjka: prijetni lesk nogavic in perila iz najlona; nitke so zelo drobne in hkrati močne, trpežne. Prvotno so osnačevali najlon predvsem kot nadomestek za svilo. Ker so bile njegove nitke močnejše, je povsem razumljivo, da se je uveljavil kot tkanina za padala. Tako odporen je bil, da so začeli plesti iz njega ladijske vrvi, katerih „življenjska doba“ trikratno presega trpežnost vrvi iz konoplje. Pa ne le fina leksilna vlakna, tudi marsikaj drugega je mogoče izdelovati iz najlonske gmote, ki ji lahko daš poljubno obliko.

Statistike kažejo, da se svetovna proizvodnja najlona poveča zdaj vsako leto za 14 odstotkov, prav tako hitro pa narašča tudi število uporabnih možnosti, saj si je najlon osvojil že celo vrsto industrijskih panog; v mnogih kemičnih laboratorijih po svetu delajo poskuse, katerih rezultati bodo pripomogli „kemični svili“ do rabe in veljave na novih področjih.

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

● Zdravniki sodno medicinskega inštituta v švicarskem mestu Zürichu so opazovali diabetike v prometu in ugotovili, da ti bolniki zakrivajo več nesreč kot zdravi vozniki. Tudi uživanje alkohola igra pri sladkorno bolnih voznikih večjo vlogo kot pri zdravih voznikih.

● Ze dolgo je znano, da delavci, ki so zaposleni s pridobivanjem azbesta, pogosteje obolevajo za pljučnim rakom. Ta „azbestni rak“, ki ga povzroča vdihani azbestni prah, grozi dandanes številnim prebivalcem velikih mest, kakor je ugotovil južnoafriški zdravnik dr. Thomson. Azbest vse bolj uporablja gradbena industrija, na primer za oblogo sten in kot izolacijski material.

● Pariška letališča so lani sprejela skoraj šest milijonov polnikov. Za leto 1980 pa računajo, da bo polnikov 25 milijonov. Zato bodo do leta 1972 zgradili novo letališče, ki se bo imenovalo „Paris Nord“.

Znanstveniki o zdravju sodobnih ljudi

Na kongresu internistov v Wiesbadnu, ki se ga je udeležilo, 4500 nemških in tujih zdravnikov, sta bila na dnevnem redu udeležencev predvsem dva bolezenska pojava, tipična za današnjo dobo: debelost in nespečnost.

Pretirana debelost oziroma naglo večanje telesne teže zaradi čezmernega naganja masnega tkiva v telesu ni odvisna le od presnavljanja, kot so to doslej mnogi trdili. Z drugimi besedami: danes zdravniki zavračajo mišljenje, da povzročajo debelost izključno preobilna in premasna hrana. V zvezi s tem je značilno, da so se kongresa v Wiesbadnu udeležili poleg internih zdravnikov tudi endokrinologi, psihologi in psihiatri.

Povečano zbiranje maščob v telesu najčešče povzroča kar več faktorjev hkrati, kot na primer prirojena nagnjenost, nepravilna prehrana, nezadostno gibanje, pretirano velika množina maščob in ogljikovih hidratov v hrani, način prehrane, ki ne ustreza individualnemu presnavljanju vsakega posameznika ali iz duševnih razlogov povečana želja po hrani. Nekl psihosomatik iz Hamburga ugotavlja, da mnogi ljudje, ki trpe za depresijo navalijo na hrano, v kateri vidijo nekakšno pomirjujoče sredstvo.

Kar zadeva zdravljenje debelosti, so udeleženci kongresa soglašali, da je potreben popolnoma individualen postopek, zdravljenje je v vsakem posameznem primeru, pač glede na različne vzroke, potrebno prilagoditi telesnemu in duševnemu stanju pacienta.

Zaradi nespečnosti in drugih motenj v spanju trpi danes več milijonov ljudi, neprimerno več kot pred dvajsetimi ali tridesetimi leti. Večina zdravnikov meni, da povzročajo slabo spanje predvsem prehitro tempo današnjega življenja in nenehni optični in akustični dražljaji. Zdravila, ki jih danes uporabljajo ljudje proti nespečnosti, ne morejo biti dovolj učinkovita, ker niso naperjena proti glavnemu povzročitelju tega bolezenskega pojava.

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

11. nadaljevanje

Na cesti so zarezgetali konji. Dvignil se je oblak prahu. Jezdci so preskočili ograjo ob cesti in že so spenjali konji tlačanov na zadnjih nogah vrteli po dvorišču. Klic za staro pravdo je polnil ozračje. Raztrgane, ranjene in obgrizene biriče so držale krepke kmečke pesti. Nezavestnega Hrasta pa sta posla odnesla v hišo. Prihajali so vedno novi puntarji. Posla sta pomirila pobesnela psa in ju spravila za ograjo. Za zamenjenimi okni velike sobe pa se je sklanjala Danina mati in šepetaje klicala njega, očeta odpeljane Dane. Po razbrazdanem obrazu so polzele tople solze in ji lajšale gorje...

Ob gnojni jami so z valptom na čelu klečali krepko zvezani biriči. V njihovih, poprej žarečih očeh se je zrcalila smrtna groza. Moledovali so in se kopali v curkih mrzlega znoja, ki jim je polzel po licih. Valpet je molčal, sklanjal glavo in si grizel ustnice, da se je pokazala kri. Uporni kmetje so hodili okoli ujetnikov, jih ogledovali in jim pljuvali v obraz.

„Sodimo jim, za staro pravdo!“ je nekdo zakričal. „Prepozni so bili, ugrabili so Dano, razbojnik!“ Silen udarec, ki je priletel na škodoželjno se režeči valptov obraz, ga je prekucnil, da se je le s težavo dvignil na kolena.

„Obesite valpta!“ se je oglašilo iz množice. Mrmrnanje je postajalo vedno hrupnejše. „Ne le valpta, tudi biriče je treba obesiti!“ so se vedno pogosteje slišali vzkliki.

Četvero močnih rok je pograbilo ubitega biriča. Kre-

pak zamah rok in že je v visokem loku zletelo truplo čez glave biričev in pljusnilo v gnojno jamo.

„Ho!“ se je začul gromek glas. „Valpta obesite, a biriči nam naj zorjejo njive. Poženite jih z biči! Naj spijo v svinjakih!“ „Za staro pravdo!“ je zagrmelo po dvorišču.

Brž so prinesli lestev. Na jablane, ki so rasle v bližini, so položili debel in dolg drog. Na njem je zabinjalo osmero zank in se usodno pozibavalo...

„Hej, tlačanska svoja! grof vam s teles zreže jermena, spustite me, gorje vam!“ Iz zariplega obraza so bolščale v sončni dan izbuljene oči. Belina okoli njih je postajala modrikasta.

„Ho-ruk!“ je zadonelo po dvorišču. Valptovo telo se je še nekaj časa otepal, nogo so se krčile in se spet iztezale. Že pa so se široko razprle oči in srepele v grozeči molk, ki je zajel razdraženo množico. Cviljenje smrti namenjenih biričev je rezalo do kosti. Ženske so si mašile ušesa.

Ko so od strahu otrple biriče postavili pred zanke, je ves zasopel priteklo Jure, si urno s komolci krčil pot in tako silovito odrinil nekaj upornikov, da so popadali. Ustavil se je pred obsojenci in zavpil: „Kdo vam jih je ukazal obesiti brez puntarske razsodbe, kdo? O, nespametni! Ali tako izpolnjujete ukaze naših vodij, ki ste jih sami izbrali?“

„Mi nismo plemiči, mi smo ljudje!“

„Odlagam poveljstvo!“

„Ostani, ostani, poslušamo!“ je zabučalo v zboru.

V spremstvu oboroženih vaščanov so v vas odpeljali preplašene biriče, ki so bili deležni nič koliko brc in bunk. Dvorišče Belega dvora se je tiho in mirno grela v soncu.

Prvi so odrinili oddelki uporniških pešcev, ki jih je vodil bistri Jure. Na ramenih so se jim svetile težke drvarske sekire, z levico pa so se opirali na blatne krampe. Za

Vprašajmo se, kaj je guma? Misli raznih ljudi bi bile ob tem najbrž zelo različne. Otrok bi dejal, da je guma sijajna za radiranje. Zgodovinar bi se takoj spomnil, da so seme kavčukovca iz Brazilije zanesli na Daljni vzhod, kjer se je udomačil in razširil na ogromnih plantažah. Botanik bi odgovoril, da je guma mlečno bel lepljiv sok drevesa Hevea Brasiliensis. Za strojnega ali elektroinženirja je guma izolator in nujnost avtomobilskih pnevmatik, za kemika je tipičen visoko kvaliteten polimer, nenavadnih strukturnih lastnosti. Največkrat pa bi slišali, da je guma plastična snov rdeče,

PRIRODNA GUMA je sok iz skorje nekega drevesa, ki je doma sicer v brazilskih pragozdovih, ki pa je razširjeno danes že po vsem svetu, tam, kjer je podnebje vlažno in toplo, prav posebno pa še na Malajskem polotoku in Indoneziji. Surova guma ali kavčuk je mlečna tekočina, ki jo dobijo tako, da napravijo zarezo v drevesno skorjo. Zareza mora biti tako globoka, da mleček lahko teče, ne pa pregloboka, da drevesa ne poškodujejo, ker je sicer zelo občutljivo. Mleček, ki priteče iz skorje, zbirajo v posodice, pritrjene na deblo. Nabirajo ga v določenih časovnih presled-

Drevo, ki se je preselilo

bele ali črne barve, da je trda ali mehka, da ne propušča vode, vendar običajno ljudje ne vedo, kako se pridobiva in kako jo prilagodimo industrijskim zahtevam.

Zakaj zardevamo?

Kaj je vzrok, da nam rdečica preplavi obraz: sramežljivost, zavest krievde, ker ne želimo biti v središču pozornosti? Dr. Sandor Feldman, psiholog na univerzi v Rochesteru, raziskuje ta pojav že štirideset let in velja za vodilnega strokovnjaka na tem področju. O vzrokih in oblikah zardevanja zastopa imenovani strokovnjak naslednja mnenja:

● Zaridimo tudi, če smo sami; potrebno je samo, da si predstavljamo okoliščine, v katerih smo že kdaj zardele ali pa bi morda zardele.

● Otroci zaridijo šele, ko so se naučili, da se morajo določenih občutkov sramovati ali da jih morajo tajiti ali skrivati, da bi se izmaknili oštevanju; to je približno v starosti, ko so sposobni, da se nasmejijo šali.

● Moški prav tako zaridijo kot ženske.

● Ljudje kakršne koli barve kože lahko zaridijo; pojav so opazovali pri albinih, črnih, vzhodnjakih, polinezijcih in brazilskih Indijancih.

● Ljudje največkrat zardevajo v starosti med puberteto in tridesetim letom; ko postanejo starejši, manj zardevamo.

● Ženske danes ne zardevajo tako pogosto, kot so zardevale njihove stare matere.

● Zardevamo ne samo nad lastnimi dejanji, marveč prav tako lahko tudi takrat, če nam je nerodno zaradi koga drugega.

● Zardevanje je lahko »nalezljivo«; ko vidimo sočloveka, da je zardele, se lahko vživimo v njegov položaj in tudi sami zaridimo.

● Zardevanje se lahko razširi tudi na ušesa, vrat in prsi; pri ljudeh, ki niso oblečeni, lahko opazimo, da včasih zaridijo celo v telo in roke.

● Brž ko se pojavi občutek sramu ali zardeva, se zardevanju zavestno ne moremo upreti.

njimi so se svetile kose. Pešce je spremljalo nekaj desetih konjenikov, oboroženih z meči, ki so jih v dolgih nočeh kovali v skriti kovačnici. Uporni kmetje so prepevali. Zagoreli obrazi so jim sijali od zadovoljstva. Ko so imeli vas za seboj, so jim žene in dekleta še zadnjič pomahale v slovo.

Cesta se je pričela vzpenjati. Uporniški oddelki so zavili s ceste na travnike. Pod njimi je bila bližnjica. Na Juretov ukaz so se razdelili v tri močne skupine, da bi obkolili grad. Trikotnik je bil tem ožji, čim bliže so prihajali Mehovu. Konjeniška izvidnica je oddirjala naprej, ostali pa so morali počakati v gozdčku pod vznožjem graščinskega hriba.

Pomanjkljivo oboroženi konjeniki so se v lahkem diru usmerili proti Novemu mestu. V vaseh, skozi katere so jezdili, so jih spremljali z vzklikanjem, jim ponujali pogač in vina ter se jim vedno številneje pridruževali.

Vohuni grajske gospode so se skušali rešiti z begom. Vest o uporu se je bliskovito raznesla. Trdna vrata gradov so se zapirala, na obzidjih so se prikazale dobro oborožene straže, pomnožene z grajskimi hlapci. V Novem mestu pa se je zbralo plemstvo s svojimi hlapci in izurjenimi vojščaki, ki mu je poveljeval namestnik ljubljanskega deželnega glavarja. Čakali so le še najavljeni prihod vojaškega oddelka, ki ga jim je poslal v pomoč kranjski glavar Kacijanar pod poveljstvom plemiča Jakoba Ravna. Vsa dežela je utripala v vetru, ki je potegnil iz obupanah kmečkih vasi in naselij ter završal okoli utrjenih gosposkih gradov.

o o o

Ko se je Dana zavedela, je sedela v sedlu. Čez njo se je sklanjal kosmati biriški obraz. Konja sta enakomerno peketała po prašni cesti.

KMEČKA BOLNIŠKA BLAGAJNA

Pravice in obveznosti kmečkega prebivalstva

S 1. oktobrom 1965 bo stopil v veljavo zakon o obveznem kmečkem bolniškem zavarovanju. S tem zakonom bo obvezno bolniško zavarovanje v Avstriji razširjeno na nadaljnjih 770.000 prebivalcev, kajti s tem zakonom bodo zavarovane le osebe, ki polnopolnopravno izvajajo kmečki poklic, medtem ko osebe, ki poleg druge dejavnosti še kmetujejo in so zaradi tega zavarovane po splošnem zakonu o socialnem zavarovanju (ASVG), po zakonu o bolniškem zavarovanju kmečkih ljudi ne bodo zavarovane. Po tem zakonu postaja očitno, da je v Avstriji le še 9 odstotkov prebivalcev, ki so v kmetijstvu polnopolnopravno zaposleni. Po tem zakonu bodo namreč bolniško zavarovane tudi osebe, ki sprejemajo kmečko dodatno rento. Teh pa je okroglo 130.000. Od 402 tisoč kmetijskih posestev v državi bo pod to zavarovanje padlo le okoli 200.000 kmetij.

Iz tega že sledi, da so bili z zakonom o obveznem bolniškem zavarovanju kmečkih ljudi zajeti le kmetje, ki se polnopolnopravno bavijo s kmetijstvom, njihove žene in otroci pod 18 let starosti. Z zakonom so bili zajeti tudi otroci teh kmetov, ki so sicer že izpolnili 18. leto starosti, če delajo na kmetiji in niso zaposleni drugod. Kakor že rečeno, je zakon zajel tudi osebe, ki prejemale kmečko dodatno rento. Pri kmetih, ki so zaradi drugostranske zaposlitve zavarovani po ASVG, ostanejo tudi žene in mladoletni otroci zavarovani po tem zakonu. Le kmetje, ki so zavarovani po zakonu o oskrbi vojnih žrtev, bodo s 1. oktobrom bolniško zavarovani po zakonu o obveznem bolniškem zavarovanju.

KAJ BO NUDILA KMEČKA BOLNIŠKA BLAGAJNA?

Kmečka bolniška blagajna bo od 1. aprila 1966 zavarovanim nudila zdravniško in zobozdravniško oskrbo, zdravniško pomoč pri porodih, oskrbo z medikamenti, zdravljenje v bolnišnici in prispevek ob smrti, medtem ko prispevka v primeru nesposobnosti za delo zaradi bolezni ne bo nudila.

Zavarovani bodo morali vendar sami nositi 20 odstotkov stroškov zdravniške oskrbe in zdravljenja v bolnišnicah. Le če bo zdravljenje v bolnišnicah trajalo delj kot 4 tedne, bo tudi te stroške prevzela bolniška blagajna. Za vsako zdravilo, ki ga bodo zavarovani prejeli na recept bolniške blagajne, bodo morali poleg tega prispevati še 5 šilingov.

VIŠINA PRISPEVKOV

Poleg 20 odstotnega prispevka k stroškom zdravniške oskrbe in zdravljenja v bolnišnicah bodo morali zavarovani plačevati prispevke za bolniško blagajno, ki so odmerjeni po enotni vrednosti kmetijskih in gozdarskih posestev. Mesečni prispevki, ki jih bodo pričeli plačevati s 1. oktobrom 1965, se bodo ravnali po višini enotne vrednosti, pri čemer je določen naslednji ključ:

do 30.000 šil.	50 šil.
30.000—50.000 šil.	75 šil.
50.000—75.000 šil.	100 šil.
75.000—100.000 šil.	120 šil.
100.000—150.000 šil.	140 šil.
150.000—200.000 šil.	160 šil.
nad 200.000 šil.	180 šil.

S plačilom tega prispevka bo načelno obremenjen le gospodar, za ženo in mladoletne otroke ne bo treba plačevati posebnega prispevka, ker imajo z gospodarjem vred pravico do storitev bolniške blagajne. Najemniki bodo plačevali prispevek le od dveh tretjin enotne vrednosti. Zavarovani, ki nimajo posestva z enotno vrednostjo, bodo plačali mesečno pavšalo 75 šilingov. Za vsakega otroka nad 18 let starosti, ki dela na kmetiji, je določen mesečni prispevek 25 šilingov. Osebe, ki prejemale kmečko dodatno rento, bodo plačevale 7 šilingov mesečnega prispevka, ki jim bo ob izplačilu rente avtomatično odtegnjen.

PRISPEVEK DRŽAVE

S temi prispevki kmečka bolniška blagajna vendar ne bo v stanju kriti storitev, ki jih zakon zagotavlja. Ti prispevki bodo komaj zadostovali za kritje polovice stroškov

ZANIMIV POIZKUS:

Enkrat dnevno krmljenje molznic

Zaradi naraščajočega pomanjkanja ljudi za hlevsko delo, ki ga je sprožila naraščajoča industrializacija, so ob Zaiderskem jezeru na Nizozemskem, kjer imajo velik poskusni živinorejski obrat, pričeli proučevati posledice pri kravah molznicah, ki so jih namesto dvakrat krmlili le še enkrat na dan. Ti poizkusi so trajali skozi tri zime, pri čemer so večje število krav razdelili na dve skupini s povprečno enako molznostjo. Prva skupina je dobivala dnevno dva obroka krme, druga pa vso krmo samo v enem obroku in sicer vsak dan zjutraj.

Pri teh poskusih so ugotovili, da pri čredi, ki je dobivala dnevni obrok krme samo zjutraj, celotna količina mleka ni nazadovala in da tudi odstotek masti in beljakovin v mleku ni padel. Živali tudi niso nič zgubile na teži. Enkratno krmljenje na dan samo na sebi ni povzročalo nobenih težav, niti tedaj ne, ko so pokladali svežo pesno listje. Le za pokladanje večjih količin sena so morali povečati jasli.

Poskusi so tudi pokazali, da ni igralo nobene vloge, če so najprej pokladali seno in šele nato travo ali silažo. Tudi pri obratnem vrstnem redu pokladanja krme ni prišlo do težav. Bistveni uspeh teh poskusov pa je pokazal

njenih storitev. Zato bo od leta 1968 dalje dala bolniški blagajni država isti prispevek, kot ga bodo dali zavarovani skupno. Medtem pa bo za prihodnje dve leti država iz svojega prispevala ves primanjkljaj, ki bo nastal s poslovanjem kmečke bolniške blagajne. Za letos je v ta namen v proračunu zagotovljen prispevek 30 milijonov šilingov, s čemer bo omogočeno financiranje ustanovitve potrebnih organizacij kmečke bolniške blagajne. Da bo v prihodnje prispevek države mnogo večji, se razume samo po sebi.

Na organizaciji kmečke bolniške blagajne po omenjenem zakonu se že dela. Kmečka bolniška blagajna bo imela svoj osrednji sedež na Dunaju, po zveznih deželah pa bodo ustanovljene deželne blagajne. Za upravitelja deželne blagajne na Koroškem je bil pred kratkim imenovan predsednik koroške kmetijske zbornice OR Hermann Gruber, ki bo verjetno po prihodnih kmečkoborskih volitvah jeseni leta 1966 odločil svojo dosedanjo funkcijo.

Ker so številni kmetje že privatno zavarovani, bodisi pri privatnih zavarovalnicah, bodisi pri bolniški zavarovalnici za kmetijske in gozdne delavce, je v zakonu poskrbljeno, da bodo pogodbe o tem zavarovanju lahko pravočasno odpovedali, ne da bi zaradi tega s prehodom na obvezno kmečko bolniško zavarovanje utrpeli kakšno škodo.

Inventura gozdov:

Osnova gozdarske politike

Pred evropskimi novinarji gozdarstva in lesnega gospodarstva je ob priložnosti letošnje lesnega sejma v Celovcu zvezni minister za kmetijstvo in gozdarstvo dr. Schleinzer navedel tudi nekaj podatkov iz inventure gozdov, ki jo sedaj njegovo ministrstvo zaključuje. Ta inventura je pokazala, da je od skupne kulturne površine v naši državi 45% pod gozdom. V zadnjih 10 letih se je površina gozdov v gospodarski rabi povečala za okoli 50.000 ha na pičlo 2,8 milijona hektarjev. K tej površini je treba prišteti še približno 400.000 ha varovalnega gozda, katerega raba je vendar zelo omejena. Skupno posejda naša država potemtakem 3,2 milijona hektarjev gozda.

S to površino gozda stoji naša država v Evropi za Finsko in Švedsko na tretjem mestu. V povojnih letih je bilo na novo pogozdenih 384.000 ha starih gozdnih površin. S tem so zaostanki v pogozdovanju v glavnem nadoknadeni. V istem času je bilo zgrajenih 22.000 kilometrov gozdnih cest. Oboje je razumljivo močno vplivalo na prirastek in na zalogo lesa v gozdu. Le-te znašajo sedaj okoli 200 kubičnih metrov po hektarju, s čemer stoji naša država za Švico, katere lesne zaloge znašajo 225 kubičnih metrov po hektarju, na drugem mestu v Evropi.

Na podlagi te inventure je minister najvažnejše nadalje ukrepe na področju gozdarske politike v naši državi formuliral v glavnem tako-le:

— nadaljevanje s prizadevanji za gradnjo gozdnih cest s ciljem, da od sedanjih 15 tekočih metrov gozdnih cest pridemo tekom 10 let na 20 tekočih metrov po hektarju gozda;

— pogozditev novih površin in sicer letno ca 5000 ha kmetijskih površin, ki zaradi težkega dela in pomanjkanja ljudi za delo niso več za kmetijsko rabo;

— šolanje in usposabljanje kmečkih ljudi v gojitvenih ukrepih v gozdu;

— zagotovitev neovirane udeležbe na inozemskem trgu z lesom;

— dosega ustreznega spoštovanja varovalnih gozdov pri obdavljenju;

— dosega davčnih ugodnosti pri investicijah v gozdu, da bodo gozdni posestniki lahko izkoristili itak skope možnosti racionalizacije dela v gozdu in spravila lesa iz njega;

— upoštevanje potrebe večanja zaloga lesa v gozdu na poti obnove avstrijskega gozdnega prava.

V ostalem se bo avstrijska gozdarska politika organsko prilagajala bodočemu razvoju evropskih potreb po lesu. Sistem delitve dela, ko vsak producira to, kar lahko najbolje producira, je eden glavnih elementov gospodarske koordinacije, ki je v teku. Proizvodni pogoji v naši državi pa omogočajo povečanje proizvodnje lesa s posebnim poudarkom na rezani les. S tem, je zaključil minister, mislimo, da na področju gozdarstva lahko najboljše služimo našemu narodnemu gospodarstvu.

v tem, da so v povprečju treh poskusnih period potrebo po delovni sili za oskrbo molznic zmanjšali za 25 do 30 odstotkov.

V zadnji periodi teh poskusov so se vključili tudi zasebni živinorejci. Njihovi poskusi so v celoti potrdili dosežene rezultate v poskusnem središču. Spričo tega se je pričelo enkratno krmljenje molznic na dan po Nizozemskem že precej širiti.

PRI SILIRANJU TRAVE IN DETELJE:

Silosol ali sladkor?

Mnenje, da damo s Silosolom oveneli travi ali detelji, ki jo siliramo, sladkor, je zgrešeno. S Silosolom dodajamo le kislino, ki pa ni potrebna, če sta trava ali detelja oveneli tako daleč, da vsebujeta le še okoli 65% vlage.

Ker pa more mlečna kislina v silaži nastati samo iz sladkorja, je priporočljivo, da k oveneli travi in detelji, ki sta bogati na beljakovinah, dodamo 1% navadnega sladkorja ali pa 2 do 3% melase, ki je znatno cenejša od sladkorja.

„Hej, golobica!“ se je zakrohotal birič, ki jo je krepko držal okoli pasu.

„Kaj golobica!“ se je vmešal drugi birič, „mačka krempljasta. To te bo vesel grof. Mehko ležišče mu pripraviš in potem ga postelješ še nama, ho, ho!“

Dani so se zasolžile oči. Kako slabotna je bila v njenih rokah!

„Te že poišče oče na gradu. Svobodnjak ne bo več žčeval tlačanov.“

Dana je stisnila ustnice, a se je oddahnila, ko je slišala, da je ostal oče živ.

Nenadoma pa se je konj vzel in krepko biričeva roka je morala nategniti uzdo, da se ni sesedel. Zaslislal si stok in že se je drugi birič s preklano glavo zvalil s konja, ki je prestrašen pobegnil. Konj z dvojnimi bremenom se je takoj pognal za njim v divji dir. Za njima pa so ostajale kletvice in jezni obrazi trojice rokovnjačev.

„Eh, vidiš, cepec, ker si prezgodaj skočil na jezdeca. Drugi nam je z dekletom pobegnill! Tako pride v graščakove roke.“

Zapovednik se je godrnjaje sklonil k mrtvemu biriču in odrinil napadalca, ki je s krvavim mečem v rokah še vedno prav neumno buljil za jezdecem. Izpraznil mu je žepe in se mrmraje obrnil k ostalima.

„Eden od vaju naj gre in sporoči svobodnjaku, da je hči živa v grofovih rokah. No, harambaša ti jih že naloži, ko se vrneš. Pojdi!“

Grajska vrata na Mehovem so se hrupno odprla. Spenjen konj je planil na dvorišče. Birič je z bremenom komaj razsedel. Stegna so mu otrdela. Oskrbnik Rosner je pograbil deklo, si jo ogledal in jo ukazal odpeljati med služinčad. Z rastočo grozo je poslušal biričovo pripovedovanje. Njegove pomodrele ustnice so le s težavo izgovarjale besede.

„Naglo govori, sicer te prebičam kot psa!“ je zarohnel in ga stresel za rame.

Poveljnik grajske straže je stekel h grofu v gornje nadstropje, kjer je grof s kartami zabaval grofico. Nagajiva otroka sta mu iz rok pulila karte in jih cefrala. Na ležišču sta ležali dogi in renčali druga na drugo. Obhodni stražnik s hodnika je naglo odprl vrata in ne da bi se poveljnik poprej najavil, je ves zardel planil v salon. Grof je skočil pokonci in zgrabil za bič, a roka se mu je povesila, ko je zagledal spačeni obraz poveljnika straž. Sprva je komaj doumel, za kaj gre in le hlastno pripovedovanje je pričalo o grozi. Grofica je kriknila, pograbila preplašena otroka in jokaje stekla iz sobe. Grof je onemel ob novici. Vtem so pritekli še preplašeni služabniki z oskrbnikom na čelu. Grof se je oprjel mize in ponavljal: „Uporniki, uporniki.“

„Gospod grof,“ se je oglasil oskrbnik. „Storil sem vse in ukazal vse potrebno za obrambo gradu. Straža je na svojih mestih; okreplil sem jo s hlapci in služinčadjo. Mušketarje že mole iz strelnih lin.“

Obrnil se je k poveljniku straže in ukazal: „Sporočil uskoškemu podpoveljniku, naj bo pripravljen.“

Poveljnik straže je takoj izginil.

„Oskrbnik!“ je ukazal grof, ki se je medtem že pomiril, „pojdi z menoj na grajski stolp. Ukazite, naj dvignejo most in zapro dohode v notranjo zgradbo. Hodnike in sobane zastražite z dvojno stražo! Odprite orožarno!“

„Milostljivi gospod grof, vsa posodoba potrebujemo na obzidju. Umikamo se lahko postopoma v notranjost.“

„Kaj!“ je zarjul grof. Oči so mu izstopile. „Umikamo? Ponovite!“ Dvignil je roko z bičem in jo zopet povesil. „Pojdite z menoj na stolp.“ Obrnil se je in odšel.

Majaje z glavo je skrbnik stopal za njim.

Na grajskem pobočju so mrgoleli uporniki. Kričanje in izzivajoči vzkliki so postajali vedno močnejši in straže na obzidju so jih že lahko razumele. Puntarji so prihajali od treh strani hkrati.

Na balkončku grajskega stolpa sta se prikazali dve postavi. Grajski gospod, ves v bleščečem železju, je z orokavičeno roko zamahnil proti prihajajočim upornikom. Ob boku mu je na kratkem jermenu viselo dvorezno bodalo. V torbi, ki jo je držal oboroženi oskrbnik Rosner, so tičale napolnjene dvocevne pištole. Za njima je kmalu prilezel stari služabnik in nosil v rokah še dve mušketi. Grof je s pogledom ošinil strelne line, se ustavil ob pripravljenih stražah in preletel notranje dvorišče, ki so ga zasedli branilci. Uskoki so brez hrupa in zmede izpolnjevali povelja. Hlapci so preklinjaje valili sodčke s smodnikom, prinašali velike lonce, napolnjene z vročo vodo in tekočo smolo, in pri vseh vhodih postavljali lesene barikade. Železne čelade in črni oklepi s malim mehovskim grbom so se svetlikali v soncu. Graščak si je zasenčil oči.

„Ho, Rosner, poglej! Mar ni orjak med prvimi tisti pes, ki mi ga je speljal svobodnjak. Kako maha z rokami in ukazuje. Sodim, da je kolovodja. Ha, dobim ga v roke, živega ali mrtvega, in mu jermene zrežem s hrbišča,“ se je v onemogli jezi zaklinjal grof.

Grajski oskrbnik si je, ne da bi odgovoril grofu, pozorno ogledoval grajsko pobočje in okolico.

Oddelki kmečkih upornikov so se na Juretov krik razkropili, da ne bi postali prezgodnja tarča grajskih strelcev. Jure pa je zbral okoli sebe najmočnejše in najpogumnejše kmete. Tako se je skupina pritihovala skoraj do grajskih vrat.

(Nadaljevanje prihodnjič)

B I L L B E H M

Biseri za miss Jones

Bila je svetlolasa, skoraj preveč svetlolasa za deželo, v kateri je videti le temnolasko, imela je sanjsko lepo postavo, velike, kot vijolice modre oči in bila je neverjetno elegantna. Gotovo je imela zelo veliko denarja. Živela je v apartmaju v najboljšem madridskem hotelu in hodila na največje sprejeme. Bila je šarmantna, ime ji je bilo Evelyn Jones. Kadar se je prikazala v klubu, so španske dame, če so le še mlade in neporočene, od razburjenja nargale svoje dragocene čipkaste robčke in se začele prisiljeno smehljati. Bilo jim je pač vseeno, če je miss Jones koketirala s senoron Serro, lastnikom največje draguljarne v Madridu, kajti Victor Serra je bil poročen in je imel sedem otrok, toda kar pokale so od jeze, ko ji je dvoril grof de la Ossa, ki je bil lastnik največje črde bikov v Španiji.

Nekega dne se je miss Jones pripeljala pred prodajalno senora Serre, nekaj časa opazovala v izložbi razstavljen nakit in nato vstopila.

Senor Serra ji je prihitel naproti; že dolgo si je želel, da bi med njegovimi odjemalci bila tudi miss Jones.

»Moja draga miss Jones,« jo je pozdravil in pri tem sijal od sreče, »kaj vas je privedlo k meni?«

»V izložbi sem videla biserno ogrlico, don Victor,« je dejala miss Jones in mu podala roko. »Bi jo lahko pogledala od blizu?«

»Jasno, miss Jones. Bi stopili v moj privatni urad?«

Miss Jones mu je sledila v urad z velikansko blagajno in senor Serra ji je ponudil sedež.

Medtem je uslužbenec vzel ogrlico iz izložbe in jo prinesel: senor Serra jo je položil pred svojo obiskovalko.

Miss Jones je vzela ogrlico v roke.

»Da, zelo lepa je, toda ne vem, če je ravno tisto, kar iščem. Rada bi nekaj prav izrednega.«

»Hm, potem vam lahko pokažem nekaj nenavadnega. Cena pa... hm.« Ni nadaljeval, pač pa je iz blagajne vzel etui iz rdečega usnja in pred miss Jones položil čudovito ogrlico iz ogromnih biserov. Na sredini so bili trije skoraj črni biseri, za zaponko pa je bil izredno velik rubin.

»Oh, da,« je vzkljnila miss Jones, »tale mi je všeč.«

»To je najlepše, kar imam,« se je postavil senor Serra.

»In koliko stane?« Globok pogled modrih oči je juvelirja vznemiril.

»Za vas, miss Jones, posebna cena. Preračunano — 3800 dolarjev.«

Zamišljeno je dejala: »Ne zdi se mi predrago, don Victor, toda morala bi premisliti. Smem vzeti ogrlico s seboj?«

Senor Serra se je delček sekunde obotavljal, ampak saj je bilo nesmiselno biti nezaupljiv. Miss Jones je bila na dobrem glasu. »Seveda, miss Evelyn!« je odgovoril.

Zahvalil se mu je nasmešek. Ogrlica je izginila v veliki torbi. Potem se je z ljubkim gibom glave poslovila.

Tri dni kasneje je senor Serra med pošto našel obvestilo Direccion General de Investigaciones, ki ga je z vso resnostjo prebral. Prižgal si je cigareto in prebral vdrugeč:

»Strogo zaupno! Kot smo zvedeli od Interpola, je v Parizu na delu goljuf, ki uporablja naslednji trik: Kot najodličnejši odjemalec se oglasi v kaki veliki juvelirski prodajalni ob sobotah tik preden zapro, kupi dragocen nakit in plača s čekom, ki ga je mogoče vnovčiti šele v ponedeljek. V nedeljo dopoldne pa nakit ponudi juvelirjevemu konkurentu za polovično ceno. Ta nekaj zasumi, pokliče prvega juvelirja in oba ugibata, če je ponarejen, obvestita policijo in moza aretirajo. Le-ta izjavi naslednje: Opozarjam vas, v ponedeljek moram biti v Milanu, da sklenim važno kupčijo. Če pa ne prispejem pravočasno, utrpim škodo 100.000 dolarjev, česar boste krivi vi. Policija možu seveda ne verjame, čeprav dejansko ima vozni listek, s katerim pa očitno hoče pobegniti. V ponedeljek pa se izkaže, da je ček ve-

ljaven. Moza morajo izpustiti. Sledi odškodnina in juvelir mora kupcu izplačati nekajkratno vrednost nakita.

Sele sedaj so ugotovili, da so bili zamišljeni partnerji iz Milana goljufovi sodelavci. Policija obvešča, da se je falot preselil v Španijo, da bi svoj trik preizkusil tudi tu. S tem vas opozarjamo na goljufa.«

Senor Serra je zmajal z glavo. Čudna zgodba.

Do kakšnih idej pridejo ti faloti! In nenadoma se je domislil, da je biserno ogrlico dal miss Jones brez vsakršnega jamstva.

S tresočimi rokami je zgrabil za telefon in zavrtel številko njenega hotela. Kamen se mu je odvalil s srca, ko je zaslišal njen glas.

»Moja draga miss Jones, oprostite mi, da vas motim, želel sem le izvedeti, kako vam je všeč ogrlica. Ne, da bi vas hotel siliti, da se odločite...«

»Razumem, senor,« je zelo hladno odgovorila miss Jones. »Tako vam pošljem nakit nazaj.«

Potem je v slušalki škrtnilo. Miss Jones je odložila slušalko in senor Serra si je pulil lase. No, to si je skuhal: lepa kupčija mu je zaradi nezaupanja šla po vodi. Kar razjokal bi se.

Medtem ko se je zaskrbljeno sprehajal po svojem uradu, je prišel hotelski uslužbenec in mu v zapečatenem zavojčku prinesel čudovito ogrlico.

Kdo neki se spozna na ženske? Zagonečne in samovoljne so.

Naslednjo soboto zvečer, ko je senor Serra že nameraval zapreti, se je prikazala miss Jones, lepa in elegantna kot vedno, vesela, kakor da se ne bi nič zgodilo.

»Imate še ogrlico, don Victor?«

»Jasno, miss Evelyn,« je zažarel senor Serra.

»Bi jo morda lahko videla še enkrat? Bila mi je pač zelo všeč.«

Senor Serra je pohitel v urad in sledila mu je. Brž je odprl blagajno in iz nje vzel usnjeni etui.

»Čudovita stvarca,« je zamišljeno menila miss Jones, stopila pred veliko ogledalo in si položila ogrlico okrog vratu. »Kupila jo bom.«

Senor Serra se je le nemo priklonil, da si miss Jones ne bo vnovič premislila.

»3000 dolarjev ste rekli, don Victor?« je zvito vprašala.

»3800,« je zadržano ponovil juvelir.

Miss Jones je stopila bliže in ga s svojimi modrimi očmi tako zapeljivo pogledala, da mu je postalo kar nerodno.

»Malo popusta bi mi lahko dali, don Victor,« ga je skušala.

Senor Serra je bil na to navajen in zato je že prej postavil višjo ceno, da ni bilo izgube.

»3500,« je odgovoril.

»Je to zadnja ponudba?« se je smehljala.

»To je izredno, miss Jones,« je rekel in položil roko na prsi. »Za tako ceno je to darilo, saj komaj poravnam stroške.«

»Dobro,« je menila miss Jones. »Napisala bom ček.«

Iz torbice je vzela ček New York City Bank. Skrbno je izpolnila ček za 3500 dolarjev in ga izročila juvelirju.

Senor Serra ni podvomil niti za trenutek, da čeka ne bi bilo mogoče vnovčiti, čeprav je bilo za danes prepozno, saj so bile banke že zaprte. Miss Jones se je prijazno poslovila. Pospremil jo je in se oddahnil, ko je zaprl vrata za njo. Četrte ure kasneje se je z družino peljal na weekend.

OOO

V nedeljo proti poldnevju je senor Serra sedel v krogu svoje številne družine, ko je zazvonil telefon. Klical je grof de la Ossa.

»Oprostite, da vas motim, moj dragi don Victor. Kolikor vem, ste vi imeli ogrlico z dvema črnima biseroma na sredini, z rubinom kot zaponko. Je tako?«

»Imel sem jo, don Manuel,« je odvrnil Serra. »Žal mi je, ampak večeraj sem jo prodal miss Jones.«

»Zaradi tega vas ravno kličem. Miss Jones je pri meni. Sedi v moji delovni sobi in ne ve za moj poziv, toda ponudila mi je ogrlico.«

Bolestna slutnja je spreletela senora Serro. Tako je v duhu zagledal pismo policije. Čudna zgodba! Misli so mu vročično begale. Da bi miss Jones...?

»Koliko pa zahteva zanjo?«

»Saj to je tisto! Vem, da je nakit vreden najmanj 3000 dolarjev. Zahtevala je 2000. To je vendar nenavadno.«

Senor Serra se je zbral. Haha! Ta plavalasa stvarca je torej goljufala! Njega pač ni moč tako hitro ugnati, ji bo že pokazal!

»Don Manuel, zdi se mi, da se v tej stvari spoznam,« je triumfalno odgovoril. »Policija me je že poučila.«

»Kaj menite s tem, don Victor?«

»Jutri vam bom vse pojasnil. Brez skrbi lahko nakit kupite. Kupite ga na moj račun.«

»Dobro, izplačam ji lahko v gotovini, če želi. Torej menite...«

»Ne bojte se, don Manuel, prevzajem jamstvo. Kupite ogrlico, v ponedeljek se pogovoriva.«

Senor Serra je zadovoljno odložil slušalko. Ujel jo je v mrežo! Le še policijo bo moral obvestiti.

OOO

Ko se je v ponedeljek dopoldne senor Serra, trdno prepričan o zmagi, pojavil v mestu, je bil strašno razočaran: čeka miss Jones mu niso mogli izplačati.

Pismo Direccion General de Investigaciones je bilo ponarejeno.

Biserna ogrlica, ki jo je prodala grofu de la Ossa, je bila spretna imitacija. Saj je imela tri dni časa za to.

Šarmantna miss Evelyn Jones je že v nedeljo opoldne v spremstvu prijateljnega možkega odletela iz Madrida.

Z diamantno ogrlico, vredno 3000 dolarjev, in z 2000 dolarji gotovine...

»To je bilo najbolj nesrečno popoldne mojega življenja,« je pričel bogati mister Betelman svojo neverjetno zgodbo in mi porinil prek mize čašo whiskyja. »Sisi, moja oboževana, razvojena žena je kratkotalo zmetala svoj nakit v kovček in me zapustila. Vse moje iluzije o ženskem spolu so šle po vodi. Kako sem jo razvajal! Ona pa mi je vse v obraz rekla, da s propadlim moškim noče imeti opravka, da se je grenko prevarila v meni in da se naj v bodočnosti znajdem sam, kakor vem in znam. Pristavila je še, da ni ustvarjena za krpanje nogavic in pranje srajc in da si pri svojih letih še lahko poišče možkega, ki ni tak bedak kot jaz...«

»To je bilo surovo,« sem pripomnil obžalujoče.

»Ampak zdravo,« je pristavil Betelman, »kajti zdaj sem ostal čisto sam na svetu. Najemnine za sobo nisem že dva meseca plačal, na pohištvo so prilepili listke in električni tok so mi že davno izklopili... Žalostno sem buljil v ostanke svojega premoženja. Tedaj je potrkalo na vrata.

Plašno sem dejal »naprej«. Pred menoj je stal neznan moški. Pripotopil je bliže k meni, me objel, vzdihnil in dejal:

— Tu sem zopet, dragi brat!

Nisem verjel svojim ušesom. Svoj živ dan nisem imel nobenega brata.

— Pač, Henry, — je dejal — to sem jaz, tvoj brat Frank. Ali mi lahko oprostiš, ker me tako dolgo ni bilo?

Zmeden sem odgovoril:

— To mora biti pomota... jaz nimam nobenega brata...

— Vem, vem, Henry. Ni mi treba razlagati. Med brati se razume-

J. F O X

Skrivnostni brat

mo brez besed. Lahko me vržeš iz sobe. Tega ti ne bi niti zameril, ampak prepričan sem, da tega ne boš storil.

Blažnež — sem pomislil in plašno pogledal proti vratom. Toda Frank je verjetno bral moje misli, ker je dejal smehljaje:

— Kdo bo le tako plašen? Saj veš, da ti ne bom storil nič žalega, Henry!

Kot pribit sem sedel na svojem stolu, Frank pa je pričel zamišljeno korakati po sobi. Ogledoval si je predmete v sobi in vzdihnil:

— Kako lepo je, če se človek po dolgih letih lahko zopet vrne domov. Kakšna sreča, biti spet doma!

Pomislil sem, kako mučno bi mi bilo, če bi sedaj vstopil v sobo rubežnik in mi pričel odnašati pohištvo. Toda nikogar ni bilo, s Frankom sva bila sama.

Moj gost si je sezul čevlje. Preden se je zleknil po divanu, je zehnil in dejal:

— Ne zameri, dragi brat, če sem nekoliko utrujen... ali imaš malo čaja zame?

Kakor hipnotiziran sem vzel čajno ročko in šel k hišnici po vročo vodo in tri koščke sladkorja. Frank je čaj z užitek posrebral. Potem je legel in zaspal. Svoj suknjič je obesil na stol.

Po prstih sem hodil okoli njega in razmišljal, ali bi segel v žep njegovega suknjiča in si ogledal njegove dokumente, toda to misel sem zavrgel. Ta tuji mož me je osvojil s vojo zaupljivostjo. Ko je na ulici narasel hrup, sem zaprl okno...

Pazneje je z užitek pojedel mojo zadnjo klobaso, medtem ko se je meni od lakote skoraj preobrnil želodec, in pokadil moji zadnji cigareti.

Ko se je zmračilo, se je dvignil me pogledal v oči in pokimal.

— Tako, zdaj moram zopet proč, Henry. Saj veš, da ne morem ostati. Jutri pridem zopet...

S pogledom je še enkrat objel vso sobo in odšel z vzdihom:

— Kako lepo je vendar doma!

Zmeden sem ostal sam. Bil sem ginjen, da je nekdo čutil mojo siromašno sobico kot svoj dom, sobico, v kateri ni bilo ničesar več mojega in za katere sem dolgoval najemnino. In ko so se Frankovi koraki oddaljili po hodniku, sem se nenadoma začutil sam.

Naslednje jutro me je navsezgodaj prebudil pismoonoša. Neki odvetnik me je prosil, naj se nujno oglašim pri njem v neki osebni zadevi.

— Sporočiti vam moram, — mi je izjavil odvetnik, — da je vaš brat nocoj umrl in da je vas določil za svojega edinega dediča. Dediščina znaša 200.000 funtov...

Začutil sem, da se me loteva vtroglavica, in sem se oprijel stola.

— Ampak jaz... — sem jecljal.

— Razumem vas, — je dejal odvetnik. — Seveda nimate nobenega brata in tudi pokojni ni imel nobenega. Bil je osamljen in bogat mož. In ker obojega osamljenosti in bogastva, ni mogel več prenesti, se je odločil, da se bo obeh bremen hkrati znebil.

— Kako? — sem vprašal brez sape in nenadoma sem videl pred seboj Frankovo obličje — ali je...?

— Da, napravil je samomor. Nocoj. Zaužil je strup. Toda predtem mi je izročil tole oporoko v korist moža, ki je bil en dan njegov brat. To ste vi.

Seveda nisem razumel, kako je pokojnik našel ravno mene. Tudi to mi je odvetnik pojasnil: Frank je obiskal nekega rubežnika in ga vprašal, katera od njegovih strank je nabolj nesrečna in najbolj osamljena. Tako je izvedel za moje ime in moj naslov.

— Upal je, da se bosta dva osamljena človeka gotovo po brat-sko razumela, — mi je dejal odvetnik. — Niste ga razočarali. Betelman je strmel predse.

»Tako sem prišel do premoženja — po zaslugi svojega brata Franka.«

»Kdo pa je bil ta čudni gost v resnici?« sem vprašal.

»Do danes tega nisem izvedel,« je izjavil Betelman. »In gotovo ne bom nikoli izvedel — če verjamete ali ne...«

DOMISLICE

● **Dober pastir ovce striže, ne pa kolje.** (Svetoni)

● **Uvesti novotarje še ne pomeni reformirati.** (Burke)

● **Polovica ljudi uživa v opravljanju, druga polovica pa v tem, da verjame opravljanju.** (Dufresny)

● **Nihče ne govori o nas v naši prisotnosti tako, kakor govori v naši odsotnosti.** (Pascal)

● **Od deset ljudi, ki govorijo o nas, jih devet govori slabo, često pa tudi edini človek, ki govori dobro, pove to slabo.** (Rivarol)

● **Med mnogimi hudimi stvarmi je najhujši oster jezik.** (Schiller)

● **Dobre novice pridejo zmeraj prepozno, slabe zmeraj prezgodaj.** (Bodenstedt)

● **Publika je tako neumna, da rajši bere novo kot pa dobro.** (Schopenhauer)

● **Kazno je, da smo manj nesrečni, če nismo sami.** (Voltaire)

● **Zlato se z gnojem preizkuša, močni ljudje z nesrečo.** (Seneca)

● **Ljubezen je ključ, ki pri človeku vse odpira.** (Hippel)

● **Ljubezen in rdeč nos se ne moreta skriti.** (Holcroft)

● **V ljubezni se več govori kot pove.** (Karadža)

Pretrsljiva prometna žaloigra pri Rudi

Neodgovorna brzina osebnega avtomobila, ki ga je šofiral Johann Schlausberger iz Zicka v Zgornji Avstriji, je v ponedeljek povzročila v Srednji vasi v občini Ruda pretresljivo in žalostno prometno nezgodo. Dvoje mladih življenj, dvoje otrok 13-letna učenka glavne šole Štefka Rosenzopf in 5-letna Johanna Mero, obe iz Srednje vasi, sta bili smrtni žrtvi strahotne nezgode. 4-letna Romana Posteinig tudi iz Srednje vasi in šofer avtomobila pa sta bila hudo poškodovana ter so ju z avtom RK prepeljali v deželno bolnišnico.

Skupina kakih 20 otrok se je v ponedeljek dopoldne zbrala na pobočju kak poldrugi meter od ceste, da bi opazovala delo cirkusa „Kubscher“, ki je na športnem prostoru postavljal svoj šotor, na travniku pa so se pasli lepi poniji in prilikavi sloni. Vse to je otroke zelo zanimalo — toda nenadoma se je zgodilo strahotno. Kakor strela z jasnega neba je treščil v razigrano skupino osebni avtomobil, ki je priletel v zraku in na mestu ubil zgoraj imenovani deklici in še eno deklico iz skupine nevarno poškodoval. Dvema pogumnima dekletoma 18-letni Albin Dobnik iz Rude in 15-letni Matildi Zwetti iz Železne Kaple gre zahvala, da sta obvarovali dva otroka gotove smrti, ker sta otroka v bliskoviti reakciji in prisotnosti duha v zadnjem trenutku vrgli iz otroških vozičkov.

Osebni avtomobil, ki ga je vodil imenovani šofer Schlausberger, je vozil, kakor domnevajo, z brzino 120 km/h. Na ovinku

je vozač izgubil oblast nad vozilom. Avtomobil je zaneslo, da je podrl cestni kamen, se večkrat prevrnil in v zraku zletel ter treščil v skupino otrok ob cestni brežini, nato pa je zletel spet na cesto, kjer je obstal kakih 50 metrov daleč od nepopisne nesreče. Šofer, njegov brat in neki študent so bili namenjeni na dopust v Jugoslavijo. Zaradi brezobzirne in neodgovorne lahkomišelnosti ter neprevidnosti pa se je vožnja končala s tako pretresljivo tragičnimi posledicami. Čudo je, da sta šoferjev brat in študent, ki sta bila tudi v avtomobilu, dobila le lažje poškodbe.

Poškodovanim je nudil prvo pomoč zdravnik dr. Seeber iz Grebinja, na kraj nesreče so prihтели seve tudi orožniki ter okrajni sodnik dr. Kropfitsch.

Razumljivo je, da je tragični dogodek globoko pretresel vse prebivalstvo v vasi in okolici ter brez izjeme vsi delijo bol z nepopisno bridko prizadetima staršema tako nepričakovano in žalostno preminulih otrok.

PLIBERK. — Odbor za tujski promet v mestni občini Pliberk vabi za jutri, soboto, dne 21. avgusta 1965, ob 18.00 uri zvečer na prireditev v korist pospeševanja tujkega prometa. Na sporedu bo koncert na prostem, kjer bo igrala libuška godba. Po koncertu pa plesna zabava v Schwarzlovi dvorani. V primeru neugodnega vremena bo tudi koncert v dvorani. Vabilo, ki ga je podpisal župan, poziva vse domače prebivalstvo na prireditev kakor tudi vse tuje goste, ki se mudijo na letovanju v Pliberku in okolici.

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem, ki so našega dragega očeta, starega očeta in strica

dr. Franca Petka

spremlili na njegovi zadnji poti v sredo minulega tedna.

Posebno se zahvaljujemo slovenskim organizacijam in ustanovam ter drugim za zastopstvo pri pogrebu, za številne vence in za izraze sožalja, govornikom ob odprtem grobu za lepe besede, ki so jih izrekli v spomin in čast pokojnemu, pevcem pa za njihove žalostinke in nagrobnice.

Dr. Ana Petek, hčerka

Dr. Franc Petek, sin
z družino

v imenu vseh sorodnikov

Ta teden vam priporočamo:

Iz svetovne književnosti

- Ivo Andrič: **NA DRINI MOST**, veliki roman o Bosni in njenih ljudeh, 352 str., br. 30 šil.
- Jorge Amado: **DEŽELA NA KONCU** Sman o Bosni in njenih ljudeh, v Latinski Ameriki, 336 str., pl. 31 šil.
- Honore de Balzac: **KMETJE**, roman slavnega francoskega pisatelja o kmečkem življenju, 388 str., pl. 46 šil.
- Charles de Coster: **ULENSPIEGEL**, junaške, vesele in slavne dogodivščine, 496 str. ppl. 30 šil.
- Louis Bromfield: **PRIŠLO JE DEŽEVJE**, roman Indije in njenih ljudi, 704 str., polusnje 114 šil.
- A. J. Cronin: **KRIŽARJEV GROB**, življenjska pot mladega slikarja, 392 str., ppl. 53 šil.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 8.15 Jutranji koncert — 9.00 Pozdrav nate (razen sobote in nedelje) — 10.00 Za gospodinjico — 11.00 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalne športne novice — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 21. 8.: 8.05 Domači vrh — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Norika — 15.45 Govorimo o znanstvenih knjigah — 16.00 Iz vseh dolin zveni — 17.30 Klavn, cvetlica in mesec, groteska — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa —

20.15 Konji Poseidona — 20.45 Slavnostne igre v Salzburgu.

Nedelja, 22. 8.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Orkester deželnega gledališča v Linzu — 12.45 Oglemdo mestnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Krížem po svetu, krížem skozi čas — 18.05 Zabavna glasba — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Zemišev proti volji, komedija — 21.15 Domislica in njeni ljubitelji.

Ponedeljek, 23. 8.: 8.15 Bali golob ponoči, roman — 11.00 Goreča goščava, roman — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni količek — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Aktualnosti za mladino — 20.15 Na poti po Andaluziji — 20.30 Koroške pihalne godbe — 21.15 Koroška domovinska kronika.

Torek, 24. 8.: 8.15 Jutranji koncert — 11.00 Goreča goščava — 15.30 Orošena travca — 15.45 Koroško pesništvo — 18.00 Koroška avlo- in motrevidja — 18.35 Aktualna literarna oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Smeh-

ljaj apostoljev — 21.20 Popevke iz obdobja okoli leta 1920.

Sreda, 25. 8.: 8.15 Jutranji koncert — 11.00 Goreča goščava — 15.30 Kar ljubimo iz srca — 15.45 Predstavljam Moniko Subl — 18.00 Aktualna repozila — 18.30 Znanstvena govornila ura — 20.15 Slavnostne igre v Salzburgu.

Četrtek, 26. 8.: 8.15 Jutranji koncert — 11.00 Goreča goščava — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Ko poluješ skozi dolino — 18.05 Kmetijska oddaja — 18.20 Gospodarski komentar — 19.00 XY ve vse — 20.15 Koroške pripovedke — 21.00 Radijski poštni nabiralnik — 21.10 Pripovedujemo in prepevamo o deželi Drave.

Petek, 27. 8.: 8.15 Jutranji koncert — 11.00 Goreča goščava — 15.15 Komorna glasba — 18.00 Koroške pihalne godbe — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Seina-Donava — 20.45 Slavnostne igre v Salzburgu.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste (razen nedelje) — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave za Avstrijo — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporterji med poljo — 18.00 Vsakodnevna glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo zvečer — 21.55 Športni komentar.

Sobota, 21. 8.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.30 Otroška ura — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.40 Tehnični razgledi — 16.00 Za delovno ženo — 17.10 Slavnostne igre v Salzburgu — 17.50

RADIO PROGRAM

Šport in glasba — 19.30 Avstralski eksotični svet — 19.45 Veselo dopustne dogodivščine — 21.45 Svelovni šport.

Nedelja, 22. 8.: 8.05 Izbor plošč — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Slavnostne igre v Salzburgu — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Bali golob ponoči, roman — 15.00 Ljudstva in domovina — 16.00 Glasbene podobe vele-mesta — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svelovnih dogajanj — 19.30 Slavnostne igre v Bregenzu — 21.15 Navidezni raj v tehničnem svetu.

Ponedeljek, 23. 8.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 K 65-letnici Ernesta Kreneka — 14.35 Bodite pozdravljeni — 16.00 Otroška ura — 17.25 Brolji smo za vas — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Slavnostne igre v Salzburgu — 22.35 Tedenski športni komentar.

Torek, 24. 8.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Predarški lirik Erhart Kreuziger — 16.00 Kako zdravimo zlom kosti — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Zapleši z menoj — 20.30 Dirigira Robert Stolz — 21.30 Znameniti glasovi.

Sreda, 25. 8.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Za prijatelja oper — 14.35 Daljni horizonti — 16.00 Vse je priznanje — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 19.30 Evropska zabavna glasba — 20.15 Ljubosumnež — 20.45 Kenia, brez Mau-mau — 21.40 Aktualni prispevek.

Četrtek, 26. 8.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Variacije — 14.35 Pesmi in plesi — 16.00 Samostan Krams-münster in njegova podružnica — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Oddaja za ženo — 10.30 Glasba na poznaja meja — 21.00 Avstrija na poti k Severnemu tečaju — 22.15 Zbudi se, moja srce.

Petek, 27. 8.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Za prijatelja oper — 14.35 Visoko gori na gorah — 16.00 Otroška ura — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Podjetje za podiranje, slušna igra — 21.00 Mi in gore — 21.40 Angleščina v naglici.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 21. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 18.25 Poje centralni zbor SPZ pod vodstvom Pavla Kernjaka.

Nedelja, 22. 8.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in vaščimo.

Ponedeljek, 23. 8.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Tam doli za našo vasjo — 10 minut za športnike — 18.00 Za našo vas.

Torek, 24. 8.: 14.15 Poročila, objave — O starih časih izpod Jefe pripoveduje Folte Baumgartner.

Sreda, 25. 8.: 14.15 Poročila, objave — Kar želita, zaigramo.

Četrtek, 26. 8.: 14.15 Poročila, objave — Poje oklet izpod Urilje.

Petek, 27. 8.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — O žegnu, šlehvanju in reju pod lipo poroča Niko Kriegl.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz Poročila: 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.00 Dobro jutro — 11.00 Za avtomobiliste — 12.05 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočaja vam — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik.

Sobota, 21. 8.: 8.05 Domača pesmi in napavi — 9.15 Naši skladatelji mladini — 11.00 Napotki za turiste — 12.40 Prek sončnih dobav — 14.35 Voščila — 15.30 Mešani pevski zbor France Prešeren iz Celja in moški zbor Zarja iz Trbovelj — 17.35 Iz baleta Ohridska legenda — 18.15 Melodije tega tedna — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 V soboto zvečer s plesom — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 22. 8.: 8.05 Na pomoč, kradem, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite tavaršji — 11.00 Napotki za turiste — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.50 Pred domačo hišo — 15.30 Humoreska tedna — 16.00 Nedeljsko športno popoldne — 20.00 Mojsrke partiture — 21.00 Melodije raznih narodov.

Ponedeljek, 23. 8.: 8.05 Ansambel Borisa Franka in trio Avgusta Stanka — 9.00 Za mlade radevedne — 10.15 Pesmi Jakova Golovca — 10.35 Naš podlisk — 11.00 Turistični napotki — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.15 S poti po Ramuniji — 15.30 Poje zbor JLA — 18.15 Signali — 18.45 Nova v znanosti — 20.00 Izbrali smo vam — 21.05 Z letošnjega festivala v Dubrovniku.

Torek, 24. 8.: 8.35 Iz narodne zakladnice — 10.15 Od-lamki iz Bizelove opere Carmen — 11.00 Turistični napotki — 12.50 Čez hrib in dol — 14.35 Voščila — 15.30 V terek nasvidenje — 17.05 Simfonični koncert — 18.15 Zabavne melodije — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.20 Baroka, radijska igra — 21.14 Serenadni večer.

Sreda, 25. 8.: 8.05 Lepe melodije — 9.15 Mladinski zbori pojo — 10.30 Clovek in zdravje — 11.00 Turistični napotki — 12.40 Slovenske narodne — 14.05 Iz koncertov in simfonij — 15.30 Poje zbor iz Pamplone — 17.05 Pianist-cembalist Gunther Radhuber in violinist Devy Erlich — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Traviata, opera — 22.10 Od popevke do popevke.

Četrtek, 26. 8.: 8.25 V tričetrtinskem taktu — 9.30 Poljska zabavna glasba — 11.00 Turistični napotki — 12.40 Čez zelena trate — 14.05 Drobne skladbe Lucijana Marjice Škerjanca — 14.35 Voščila — 15.30 Igrajo luje pihalne godbe — 18.15 Turistična oddaja — 20.00 Četrkov večer — 21.00 Angleški in nemški romaniki — 22.10 Plesna glasba.

Petek, 27. 8.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 9.00 Pionirski tednik — 10.15 Vedri zvoki — 10.35 Naš podlisk — 11.00 Turistični napotki — 12.40 Skozi vas — 14.05 V poletnem vrtu — 15.30 Poje proletarci vseh dežel — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Slovenski vokalni solisti, ansambli in orkestri — 20.03 Danilo Svava komponira in prireja za zbor — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakah — 22.10 V svetu jazza.

RADIO TRST

Slovenske oddaje

Sobota, 21. 8.: 11.45 Pihalne godbe — 12.15 Mozaik prvenstev in rekordov — 13.30 Glasbeno polovanje po Evropi — 15.00 Volan — 16.00 Zgodbe prve svetovne vojne — 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine — 18.30 Jugoslovanski avtorji — 19.15 Palezna srečanja — 20.40 Moški vokalni kvartet — 21.00 Zaročnica — 21.40 Vabilo na ples.

Nedelja, 22. 8.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja

za najmlajše — 14.30 Sedem dni v svetu — 15.30 Naši ljubljanski, vesela igra — 17.30 Popoldanski ples — 20.30 Folklorni ansambel Tamburica iz Pittsburgha.

Ponedeljek, 23. 8.: 12.15 Iz slovenske folklorne — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.55 Slovenski solisti — 19.15 Kulturni zakladi naše dežele — 21.00 Nikola Šubic Zrinjski, opera.

Torek, 24. 8.: 12.15 Naš vrh — 18.30 Skladatelji naše dežele — 19.15 Današnje otroške igre — 21.30 Humoreske preteklega stoletja — 21.40 Violinist David Cistrak.

Sreda, 25. 8.: 12.00 Zaročnica — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Antologija Ivana Trinka — 21.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 26. 8.: 12.15 Spoznavajmo Italijo — 18.30 Komorne opere — 19.15 Zlata žlica — 21.00 Trop brez zvoncev, povest.

Petek, 27. 8.: 12.15 Zenski tednik — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Moderna simfonična glasba — 19.15 Od Julijcev do Jadrana — 20.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe — 22.00 Zgodovina evropskih ustav.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 21. 8.: 16.00 Mednarodne konjske dirke v Bregenzu — 19.03 Maja žena Suzana — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Vpliv toplote v vesolju — 20.15 Stari sladkosnednež, igra.

Nedelja, 22. 8.: 14.00 Mednarodne konjske dirke v Bregenzu — 17.03 Svet mladine — 17.30 Lev med levi, film — 17.55 Za družino — 19.00 Ob oknu — 19.40 Aktualni šport — 20.20 Slavnostne igre v Bregenzu.

Ponedeljek, 23. 8.: 19.03 Hrup povzročila bolezn — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Maigret sreča svojega šolskega prijatelja — 20.50 Športno omizje.

Torek, 24. 8.: 19.30 Posedimo — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Iz mrivašnice, opera — 21.35 Prometni razgledi.

Sreda, 25. 8.: 11.03 Maigret sreča svojega šolskega prijatelja — 11.55 Športno omizje — 17.03 Pavlihove pustolovščine — 17.45 Maracaibo, film — 19.03 Padobe iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Zrno peska, dokumentarni film iz Tunezije — 20.15 Kaj sem — 21.00 Može in sila.

Četrtek, 26. 8.: 19.03 Športni kalajdaskop — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Palezni vrtljak — 20.50 Mestni pogovori.

Petek, 27. 8.: 11.03 Palezni vrtljak — 11.55 Može in sila — 19.03 Trg ob koncu tedna — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Ljubezen in slučaj, komedija — 22.00 Intervju s časom.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 21. 8.: 18.45 Zgode in nezgode, otroška oddaja — 19.30 Vsako soboto — 20.00 Dnevnik — 20.40 S kamera po svetu — 21.10 Humorična oddaja — 22.00 Obzornik — 22.15 Zgodbe za vas.

Nedelja, 22. 8.: 9.00 Kljukec kot igralec, lutkovna oddaja — 9.30 Kmetijska oddaja — 10.00 Dnevnik — 20.45 Zelje gledalcev — 21.45 Rečna ladja — 22.35 Nedeljska konferenca.

Ponedeljek, 23. 8.: 18.45 Film za otroke — 19.15 Tedenski športni pregled — 19.45 Kalajdaskop — 20.00 Dnevnik — 20.40 Igra — 21.40 Jugoslovanski jazz-festival na Bledu — 22.00 Obzornik.

Sreda, 25. 8.: 18.45 Pogumno in veselo — 19.15 Živalski kameval — 19.45 Jezkov kabaret — 20.00 Dnevnik — 20.30 Beseda in čas — 21.30 Obzornik — 21.45 Grindl, film.

Četrtek, 26. 8.: 18.45 Po Jugoslaviji — 19.15 Glasbena porota — 20.00 Dnevnik — 20.40 Igra — 21.40 Obzornik.

Petek, 27. 8.: 18.45 Malo za vsakogar — 19.00 Britanska enciklopedija — 19.15 Narodna glasba — 19.45 Turistične razglednice — 20.00 Dnevnik — 20.30 Celovečerni film — 22.00 Obzornik — 22.15 Koncert v študiju.

BARVE

ščitijo in olepšajo.

Kvalitetne lake in vse potrebščine za barvanje dobite pri

Podjunska trgovska družba

bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf